

DELPROSJEKT 10.2.4
PLAN FOR NÆRING

Utarbeidet: 01.05.19	Delprosjektleder: Per-Elling Braseth Ellingsen
Vedtatt:	Ansvarlig: Fellesnemnda
Sist revidert:	

1. BAKGRUNN

Fellesnemnda for nye Hamarøy vedtok 10.12.2018 mandat for arbeidsgruppe næring for å utarbeide et grunnlag for videreutvikling av næringspolitikken i nye Hamarøy kommune.

Arbeidsgruppen har forholdt seg til mandatet underveis i arbeidet, og prioritert følgende i tidsperioden som har vært satt av:

1. Beskrive nå-situasjonen for hvordan næringsarbeidet utføres i dag i Hamarøy og Tysfjord kommuner.
2. Gi en status på strukturen i næringslivet og i arbeidsmarkedet (Indeks Hamarøy)
3. Si noe om potensialet i utvalgte sektorer: havbruk, landbruk, mineral, reiseliv/kulturnæring og samiske næringer
4. Foreslå fremtidig organisering av næringsarbeidet i nye Hamarøy

Medlemmer av arbeidsgruppen og hovedforfattere av rapporten har vært:

- Tor Asgeir Johansen. Ordfører Tysfjord kommune.
- Jan-Folke Sandnes. Ordfører Hamarøy kommune.
- Lars Filip Paulsen. Nærings sjef Tysfjord kommune.
- Hilde Irene Fredheim. Nærings sjef Hamarøy kommune.
- Andreas Sørgård Olsen. The Quartz Corp.
- Bente Melby Ness. Selvst. næringsdrivende.
- Stig Amundsen. Nordlaks Smolt.
- Per Elling Braseth-Ellingsen. Prosjektmedarbeider næringsutvikling, nye Hamarøy kommune.

Arbeidsgruppen har i perioden gjennomført åtte møter. I tillegg er det gjennomført to næringsforum/innspillmøter, samt forankring og informasjonsinnhenting fra aktuelle aktører i næringslivet.

Rapporten ble gjennomgått og vedtatt oversendt fellesnemnda av arbeidsgruppe næring 29.04.2019.

2. SAMMENDRAG

Næringsarbeidet i Hamarøy og Tysfjord kommuner er i dag preget av en manglende grunnmur. Denne grunnmuren består av **strategisk næringsplan, oppdaterte arealplaner, kapasitet til å jobbe med både forvaltning og samfunnsutvikling, samt en bevisst kommunikasjonsstrategi**. Dette er ikke på plass i dagens kommuner, og må på plass i nye Hamarøy om man skal få effekt av næringsarbeidet. Tilbakemeldingene fra næringslivet underveis i prosessen bekrefter dette bildet.

Næringslivet i nye Hamarøy går relativt godt. Hjørnesteinsbedrifter som The Quartz Corp og Nord-Salten Kraft, sammen med havbruksnæringen og bygg- og anleggsbransjen representerer stor verdiskaping og attraktive arbeidsplasser. Samtidig har man felles utfordringer knyttet til rekruttering av arbeidskraft.

Reiseliv og kulturnæring i nye Hamarøy har et stort uutnyttet potensial for utvikling og vekst. Det er behov for en målrettet destinasjonsstrategi kombinert med en profesjonalisering for helårlig drift i disse bransjene. Ikke minst representerer lulesamisk kultur og levesett noe som er helt unikt i verdensammenheng.

Innenfor landbruk, skogbruk og reindrift er det også potensiale for utvikling og vekst. Vi har ressursene, men mangler folk, samarbeid og gjennomføringsevne for å utnytte ressursene på en positiv måte. Dette må nye Hamarøy kommune bidra til å forbedre.

Gjennomgående må vi som kommune, næringsliv og befolkning bli mye flinkere til å vise frem hva vi har, og hva som er mulig å få til i nye Hamarøy. Derfor blir et prosjekt som «Lev i Hamarøy» avgjørende for å bygge en positiv kultur og stolthet av kommunen og bygdene våre.

Det viktigste tiltaket arbeidsgruppen foreslår er derfor å bygge denne grunnmuren:

- **Starte arbeidet med strategisk næringsplan så raskt som mulig**
- **Starte arbeidet med ny arealplan for nye Hamarøy så raskt som mulig**
- **Doble kapasiteten i næringsseksjonen for å frigjøre kapasitet til å drive både forvaltning og samfunnsutvikling**
- **Starte arbeidet med «Lev i Hamarøy» så raskt som mulig for å synliggjøre mulighetene i den nye kommunen vår**

I tillegg mener vi følgende tiltak bør prioriteres i første omgang:

- Skape et fast fora hvor havbruksnæringen, kommunen og næringslivet møtes jevnlig
- Bidra til å skape møteplasser for samarbeid innenfor landbruk og skogbruk
- Evaluere og revidere medlemskap i Visit Bodø og Visit Narvik
- Evaluere og revidere eierskap og oppdraget til Kommunemineral AS
- Reforhandle avtale om kjøp av landbruksforvaltning fra Steigen kommune
- Vedta opprettelse og utforme vedtekter for nytt dedikert næringsfond for nye Hamarøy
- Revisjon av vedtekter til kraftfond når oppgjøret mellom kommunene er gjort

Arbeidsgruppen takker for oppdraget fra fellesnemnda, og håper denne rapporten kun er starten på at nye Hamarøy kommune kan ta ut sitt fulle potensial.

Notat nå-organisering av næringsarbeidet i Hamarøy og Tysfjord kommuner

3. BAKGRUNN

Fellesnemnda for nye Hamarøy vedtok 10.12.2018 mandat for arbeidsgruppe næring for å utarbeide et grunnlag for videreutvikling av næringspolitikken i nye Hamarøy kommune.

En del av mandatet var å utforme et såkalt nåtids-notat. Dette for å beskrive hvordan næringsarbeidet er organisert i dagens Hamarøy og Tysfjord kommuner.

Medforfattere av notatet har vært:

- Tor Asgeir Johansen. Ordfører Tysfjord kommune.
- Jan-Folke Sandnes. Ordfører Hamarøy kommune.
- Lars Filip Paulsen. Nærings sjef Tysfjord kommune.
- Hilde Irene Fredheim. Nærings sjef Hamarøy kommune.
- Andreas Sørgård Olsen. The Quartz Corp.
- Bente Melby Ness. Selvst. næringsdrivende.
- Stig Amundsen. Nordlaks Smolt.
- Per Elling Braseth-Ellingsen. Prosjektmedarbeider næringsutvikling, nye Hamarøy kommune.

Notatet ble gjennomgått av arbeidsgruppe næring 01.03.2019

4. SAMMENDRAG

Næringsarbeidet i Hamarøy og Tysfjord kommuner er i dag organisert relativt likt. Begge kommunene har en halv stilling hver for å jobbe med næringsutvikling. I begge kommunene kombineres næringsarbeidet med andre oppgaver: kultur, friluftsliv, landbruk m.m. Begge kommunene har både kraftfond og kultur/næringsfond som er søkbare.

Hovedutfordringene er også relativt like for begge kommunene. Man har så vidt ressurser til å forvalte næringsarbeidet, og mangler kapasitet til å spille en aktiv rolle som samfunnsutvikler på næringsområdet. Det er utfordringer med å koordinere næringsarbeidet internt i kommunen mellom ulike sektorer, og man sliter med å utnytte eksterne ordninger som man deltar eller ønsker å delta i. I tillegg mangler begge kommunene strategisk næringsplan.

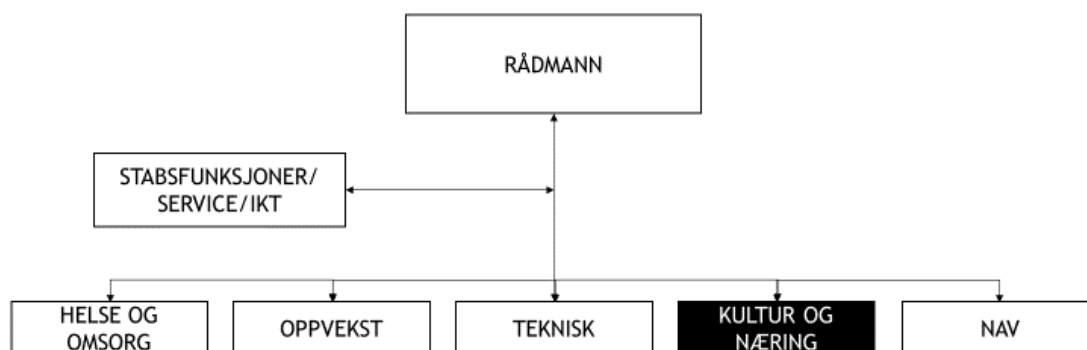
Den største forskjellen mellom kommunene er kanskje at Tysfjord kommune har hatt større søkbare fonds-ordninger enn Hamarøy kommune.

Dette notatet viser at næringsarbeidet har en del større utfordringer som krever ressurser for å løses, men samtidig er utfordringene relativt like for begge kommunene. Dette gjør det enklere å planlegge en fremtidig organisering av næringsarbeidet i den nye kommunen.

5. DAGENS FORMELLE ORGANISERING OG ANSVARSOMRÅDER

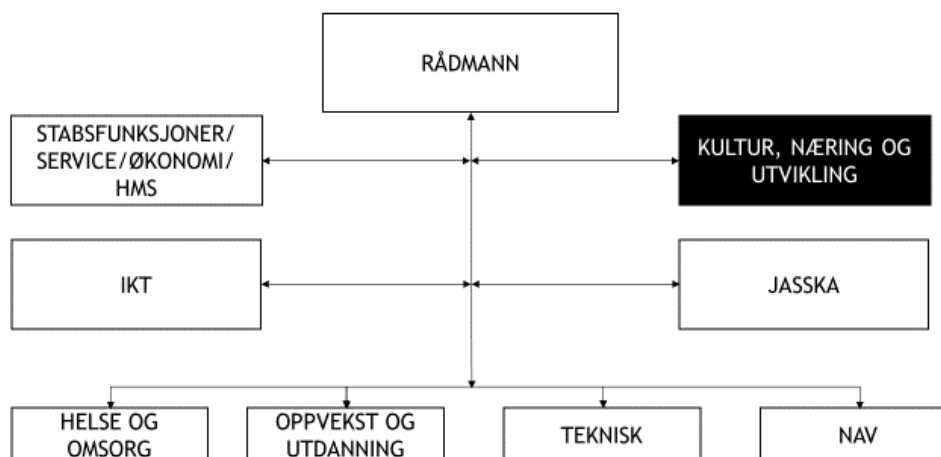
5.1. Organisasjonskart Hamarøy kommune

ORGANISASJONSKART HAMARØY KOMMUNE

5.2. Organisasjonskart Tysfjord kommune

ORGANISASJONSKART TYSFJORD KOMMUNE

5.3. Nøkkeltall

	Hamarøy	Tysfjord	Note
Antall årsverk	0,5	0,5	Dedikert til rent næringsarbeid og kombinert med flere roller

Budsjett	Ca. 1 mill	Ca. 400 000	Dedikert til rent næringsarbeid
Søkbare tilskudd	300 000	1,4 mill.	
Saldo kraftfond	Ca. 9,2 mill	Ca. 250 000	Feb. 2019. Se detaljer

5.4. Ansvarsområder

Relevante lovverk og planer:

- Kommuneplan for Hamarøy fra 2014 (samfunnsdel)
- Kommuneplan for Tysfjord fra 2012 (samfunnsdel)
- Næringspolitisk plan for Tysfjord fra 2009
- Evalueringsrapport Skutvik i utvikling fra 2018
- Småsamfunnsatsing Hamarøy fra 2004
- Stedsutviklingsprogram Drag/Hamarøy fra 2000-tallet
- Plan- og bygningsloven
- Jordloven
- Skogbruksloven
- Mineralloven
- Akvakulturloven
- Alkoholloven

Overordnet:

- Strategisk planlegging, utvikling og saksbehandling av tiltak innenfor næringssektoren
- Sørge for en aktiv og framtidsrettet næringslivsutvikling

Spesifisert:

- Etableringsveiledning
- Veiledning til det etablerte næringsliv som vil utvikle sin virksomhet
- Forvaltning og saksbehandling av tilskudd fra næringsfond og gi råd om øvrig finansiering
- Forvaltning og saksbehandling av fond og samfunnspakker
- Kontaktpunkt til de interkommunale tjenestene landbruk, skogbruk og viltforvaltning
- Deltakelse i Salten næringsnettverk, Start Opp Salten, Visit Bodø/Salten og Visit Narvik
- Prosjekteier og deltaker innenfor prosjekter knyttet til næringsutvikling.
- Kontaktpunkt og samarbeidspartner med regionale og nasjonale myndigheter/virkemiddelapparat knyttet til næringsutvikling.
- Kåring og utdeling av August-prisen

6. INTERNT OG EKSTERNT SAMARBEID

Næringsarbeidet skjer i stor grad på tvers av intern organisering i kommunene og på tvers av ulike sektorer i næringslivet.

6.1. Interne samarbeidspartnere

Teknisk avdeling i begge kommunene:

- Kommuneplanens arealdel (næringsarealer, boligtomter m.m.)
- Områdereguleringer
- Reguleringsplaner
- Byggetillatelser
- Saksbehandling knyttet til mineralloven og akvakulturloven m.m.
- Infrastruktur (vei, havn m.m.)

Landbruksforvaltningen for begge kommunene:

- Saksbehandling knyttet til jordloven, skogbruksloven, konsesjon, fradeling m.m.
- Tjenester kjøpes fra Steigen kommune iht. trepartsavtale
- Kostnad Hamarøy kommune 500 000,- pr. år
- Kostnad Tysfjord kommune 191 000,- pr. år

Stabsfunksjoner/service/IKT i begge kommunene

- Førstelinjetjeneste ut mot næringslivet
- Kommunikasjonsverktøy mot næringslivet
- Innkjøpsansvarlig fra næringslivet

NAV i begge kommunene:

- Førstelinjetjeneste ut mot arbeidstakere
- Viktig for kompetanseutvikling i arbeidsmarkedet
- Samarbeidspartner i næringsrelevante prosjekt

Vekstbedrifter i begge kommunene:

- Samarbeidspartner i næringsrelevante prosjekt

Oppvekst i begge kommunene:

- Bidra til et godt samarbeid mellom oppvekstsektoren og lokalt næringsliv

6.2. Eksterne samarbeidspartnere

Lokalt næringsliv i begge kommunene:

- Kontakt og samarbeid med enkeltbedrifter, bedriftsnettverk og næringsforeninger m.m.

Salten næringsnettverk:

- Nettverkssamlinger mellom næringsjefer i Salten
- Kostnad er tidsbruk.

Start opp Salten

- Tilbud om samlingsbasert kursing av gründere
- Kostnad er 10 000,- pr. år. pluss tidsbruk

Visit Bodø/Salten/Narvik

- Markedsføring og kompetanseheving innenfor reiselivssektoren
- Kostnad Hamarøy: 125 000,- pr. år + timer brukt
- Kostnad Tysfjord: 150 000 pr. år. + timer brukt

Salten Regionråd

- Regional aktør innenfor næringsutvikling

Nordland Fylkeskommune

- Fylkesregional forvalter innenfor næringsutvikling
- Tilskuddsmyndighet og samarbeidspartner på prosjekt
- Medfinansierer prosjekt «Ressurskartlegging Hamarøy» 2018-2022
- Medfinansierer prosjekt innlandsfiske/ruseprosjekt Varpa?

Innovasjon Norge

- Nasjonalt/regionalt virkemiddelapparat for næringsutvikling

SIVA

- Nasjonalt/regionalt virkemiddelapparat for næringsutvikling

Futurum

- Narvik kommunes næringsseksjon
- Brukt til noe saksbehandling for Tysfjord kommune

7. TILSKUDDSORDNINGER OG FOND

Begge kommuner har tilskuddsordninger innenfor næringsutvikling samt ulike fond knyttet til næringsutvikling.

7.1.Hamarøy kommune

Gründerfond:

- Avsluttet 2018. For 18-35 år.
- Formål: «Hamarøy kommune ønsker at flere - både etablerte bedrifter og gründere - skal realisere ideer som kan gi nye virksomheter. For å støtte opp under dette skal en kunne bidra med kompetanse, nettverk og finansiering.»
- Maks 20 000 pr. søknad. To tildelinger pr. år.
- Egne vedtekter

Kultur- og næringsfond:

- Aktivt
- Formål: «Fondets midler skal fortrinnsvis benyttes til næringsformål. Men midlene kan også benyttes til ulike tiltak som kan fremme kultur- og næringsliv, og stimulere til trivsel og bolyst, nyetableringer og bosetting i Hamarøy.
- Ingen øvre grense pr. søknad. 300 000 kr. i kapital pr. år.
- Egne vedtekter

Kraftfond:

- Kraftfondet tilføres årlig midler fra ulike konsesjonsavgifter ifm. kraftproduksjon i kommunen. Ca. 3,8 mill pr. år.
- Saldo pr. dags dato ca. 9,2 mill.
- Egne vedtekter sist revidert i 1995.

- Formannskapet har vedtaksmyndighet inntil 500 000,-. Deretter kommunestyret.
- To delfond i kraftfondet:
 - Sagelvfondet (Konsesjonsavgifter fra Nord-Salten Kraft)
 - Kobbvassfondet (Konsesjonsavgifter fra Statkraft)
- Formål: «...fortrinnsvis til næringsformål.» «Fondet kan benyttes til kommunale tiltak.»
- Foreløpig planlagt bruk i 2019:
 - Nordlandsmuseet (Hamsunsenteret++): 1 690 000
 - Kultur- og næringsfond: 300 000
 - Allhus Innhavet: 100 000
 - Industriområdet Skutvik: 390 000
 - Reguleringsplan Skutvik: 600 000
 - Kai Skutvik: 2 600 000
 - Budsjett drift: 588 500
 - Adm. Representasjon: 25 000
 - Politisk styring: 50 000
 - Drift næringsetat, ca pr. år: 600 000

Radio Nord-Salten:

- Årlig støtte på kr. 52 500 ut 2019.

7.2. Tysfjord kommune

Havbruksnæringens kultur- og næringsfond

- Avsluttet 2016. 197 000,- gjenstående.
- Formål: «Visjonen med fondet er å legge til rette for utvikling av nærings- og kulturbasert virksomhet med langsiktig effekt.»
- Maks 1 mill pr. søknad. Maks 50 % av kostnad.

Gründerfond:

- Avsluttet 2018
- Formål: «Støtte gründere i en tidlig avklaringsfase av sin forretningside. Etablere nye arbeidsplasser. Bidra til videreutvikling i det eksisterende næringsliv.
- Maks 30 000 pr. søknad. 25 000,- kr. i kapital pr. år.

Kraftfond

- Kraftfondet tilføres årlig midler fra konsesjonsavgifter ifm. kraftproduksjon i kommunen. Ca. 1,2 mill. i 2019.
- Saldo pr. 31.12.2018 ca. 250 000
- Egne vedtekter sist revidert i 1995.
- Formannskapet har vedtaksmyndighet
- Konsesjonsavgift fra Sørfjordvassdraget (Nordkraft og Nord-Salten Kraft)
- Formål: «...skal benyttes til næringsformål.» «Fondet kan også benyttes til kommunale grunnlagsinvesteringer rettet mot næringsvirksomhet.»
- Eksempel på bruk i 2018:
 - Innkjøp av fiskebåt: 250 000
 - Etablering av turløype: 75 000
 - Renovering av eksisterende kai i Musken (eks mva): 2 000 000
 - Visit Narvik: 150 000
 - Adm for å ivareta alle forpliktelser: 50 000
 - Anlegg dagligvarebutikk Storjord: 50 000
 - Standardheving av gammel landbruksvei/skogsvei: 73 000

- Tilrettelegging av individuell trening, behandling og fysioterapi: 150 000
- Varmegjenvinning/ventilasjon: 200 000
- Oppgradering av uteområdet: 100 000
- Utvikling av Bognes Småbåthavn: 50 000
- Prosjekt Ute-terasse: 87 500
- Hestneselva friluftsområde: 95 000
- Propellprogram: 28 000
- Oppgradering av hotell: 100 000
- Bioway: 100 000

8. HOVEDUTFORDRINGER NÅ-ORGANISERING

8.1.Strategi og plan

Begge kommunene mangler oppdatert næringsplan med visjon, strategi og tiltak for å bidra til næringsutvikling.

8.2.Kapasitet og økonomi

Begge kommunene har begrenset kapasitet og økonomi til å utnytte ordninger man er en del av, samt ta initiativ til gjennomføring av nye tiltak. Det trengs dedikerte ressurser over tid for å skape resultater.

8.3.Kommunens rolle som forvalter vs samfunnsutvikler

Kommunen er forvalter av lovverk og regelverk knyttet til næringsvirksomhet, samtidig som kommunen ønsker å ta en aktiv rolle som samfunnsutvikler innenfor næringsutvikling. Disse to rollene kan stå opp mot hverandre i gitte situasjoner. Det bør vurderes hvordan man organiserer disse to ulike rollene i fremtiden.

8.4.Innretning på tilskudd og fond

Begge kommunene har hatt kraftfond og brede kultur- og næringsfond hvor tilskuddene har blitt tildelt fortløpende etter vedtak eller søknad. Bruk av fond og tilskudd bør henge tettere sammen med strategi og tiltak i en fremtidig næringsplan.

8.5.Næringsvennlig kommune

Begge kommunene har behov for bedre samhandling internt for å kunne levere tjenester som møter behovet til næringslivet. Teknisk, oppvekst etc. må sammen med næring skjønne næringslivets behov bedre. Kommunen bør ha noen felles verdier i møtet med næringslivet.

8.6.Kommunikasjon og omdømmebygging

Begge kommunene kan bli bedre på å kommunisere hva man jobber med og hva som skjer fra kommunens side, og hva nye Hamarøy har å tilby beboere, besøkende og næringsdrivende.

Indeks Hamarøy

9. BAKGRUNN

Fellesnemnda for nye Hamarøy vedtok 10.12.2018 mandat for arbeidsgruppe næring for å utarbeide et grunnlag for videreutvikling av næringspolitikken i nye Hamarøy kommune.

En del av mandatet var å gi en status-beskrivelse av næringslivet i nye Hamarøy. Dette for å gi et faktagrunnlag for å diskutere næringspolitikk i fremtiden. Vi har valgt å løse dette ved å lage starten på det vi kaller Indeks Hamarøy. Tanken er å utvide og spisse innsamlede data over tid, for å kunne si noe om utviklingen innenfor næringslivet i nye Hamarøy. Slik det ligger nå gir det et kjapt overblikk over næringslivet og arbeidsmarkedet, men planen er å oppdatere og offentliggjøre tall etter hvert som de kommer inn.

Medforfattere av indeksen har vært:

- Tor Asgeir Johansen. Ordfører Tysfjord kommune.
- Jan-Folke Sandnes. Ordfører Hamarøy kommune.
- Lars Filip Paulsen. Næringssjef Tysfjord kommune.
- Hilde Irene Fredheim. Næringssjef Hamarøy kommune.
- Andreas Sørgård Olsen. The Quartz Corp.
- Bente Melby Ness. Selvst. næringsdrivende.
- Stig Amundsen. Nordlaks Smolt.
- Torbjørn Thrane Jensen, Nordland Fylkeskommune
- Per Elling Braseth-Ellingsen. Prosjektmedarbeider næringsutvikling, nye Hamarøy kommune.

Indeksen ble gjennomgått av arbeidsgruppe næring 01.03.2019

10. SAMMENDRAG

Nye Hamarøy har en relativt variert næringsstruktur.

Hovedfunn:

- 470 foretak totalt (2017)
- Registrert omsetning på ca 1,3 milliarder
- I tillegg kommer verdi og resultat av produksjon fra foretak som ikke er registrert i kommunen: eks. havbruk
- Registrert resultat ca. 200 mill. pluss
- Flere enkeltpersonforetak (ENK) enn landssnittet
- Flest foretak innenfor landbruk/skogbruk, bygg- og anlegg og tjenesteyting
- Flest foretak på Drag og Oppeid
- Fles foretak innenfor bygg- og anlegg, eiendom og tjenesteyting om man tar ut ENK
- Flest foretak uten ENK på Drag og Innhavet
- Mineral, bygg- og anlegg og kraftproduksjon størst målt i omsetning uten ENK
- Størst omsetning på Drag, Innhavet og Ulsvåg uten ENK
- Positiv utvikling i antall foretak
- Stabilt antall konkurser
- Befolkningsutvikling:
 - Siste fem år: stabilt, med litt negativ tendens

29.04.2019

- Siste 10 år: stabilt, med litt positiv tendens
- Siste 20 år: Negativ tendens
- Beste grunnkretser befolkningsutvikling:
 - Oppeid
 - Drag
 - Innhavet
 - Rørvik
 - Hamsund
- Verste grunnkretser befolkningsutvikling:
 - Skutvik
 - Musken-Nordbugt
 - Korsnes
 - Sagvatnan
 - Storjord
- Netto utpendling -131 (2017)
- Størst innpendling og utpendling fra/til Steigen, Narvik og Bodø eks. internt Hamarøy/Tysfjord og resten av landet

Hovedfunn 1

- 470 foretak totalt (2017)
- Registrert omsetning på ca 1,3 milliarder
- I tillegg kommer verdi og resultat av produksjon fra foretak som ikke er registrert i kommunen: eks. havbruk
- Registrert resultat ca. 200 mill. pluss
- Flere enkeltpersonforetak (ENK) enn landssnittet
- Flest foretak innenfor landbruk/skogbruk, bygg- og anlegg og tjenesteyting
- Flest foretak på Drag og Oppeid
- Fles foretak innenfor bygg- og anlegg, eiendom og tjenesteyting om man tar ut ENK
- Flest foretak uten ENK på Drag og Innhavet
- Mineral, bygg- og anlegg og kraftproduksjon størst målt i omsetning uten ENK
- Størst omsetning på Drag, Innhavet og Ulvsvåg uten ENK
- Positiv utvikling i antall foretak
- Stabilt antall konkurser

Hovedfunn 2

- Befolkningsutvikling:
 - Siste fem år: stabilt, med litt negativ tendens
 - Siste 10 år: stabilt, med litt positiv tendens
 - Siste 20 år: Negativ tendens
- Beste grunnkretser befolkningsutvikling:
 - Oppeid
 - Drag
 - Innhavet
 - Rørvik
 - Hamsund
- Verste grunnkretser befolkningsutvikling:
 - Skutvik
 - Musken-Nordbugt
 - Korsnes
 - Sagvatnan
 - Størvjord
- Netto utpendling -131 (2017)
- Størst innpendling og utpendling fra/til Steigen, Narvik og Bodø eks. internt Hamarøy/Tysfjord og resten av landet

TEMAER

BEDRIFTSDATA

Hvor mange?
Hvilke typer?
Hvilke sektorer?
Hvor?
Hvor mange ansatte?
Omsetning?
Resultat?
Etableringer?
Konkurser?
Eksport?
Lærebedrift?
Lokalt eierskap?

ARBEIDSMARKED

Befolkningsutvikling?
Type arbeidskraft?
Utdanning?
Inn- og utpendling?
Rekruttering?

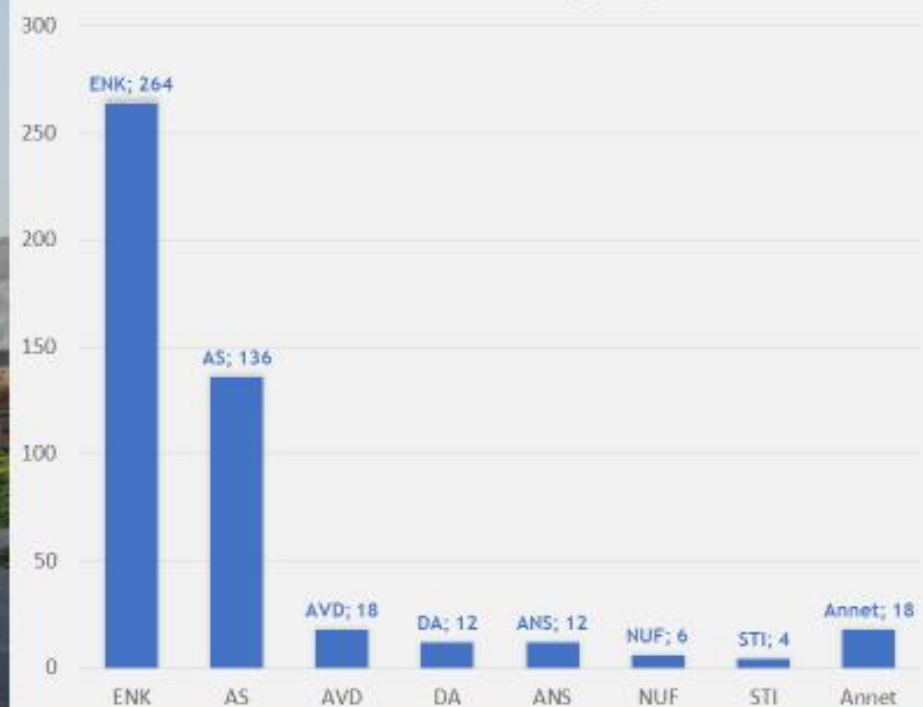
Hamarøy
Hábnera

BEDRIFTSSTRUKTUR 2017

FORETAKSTYPER

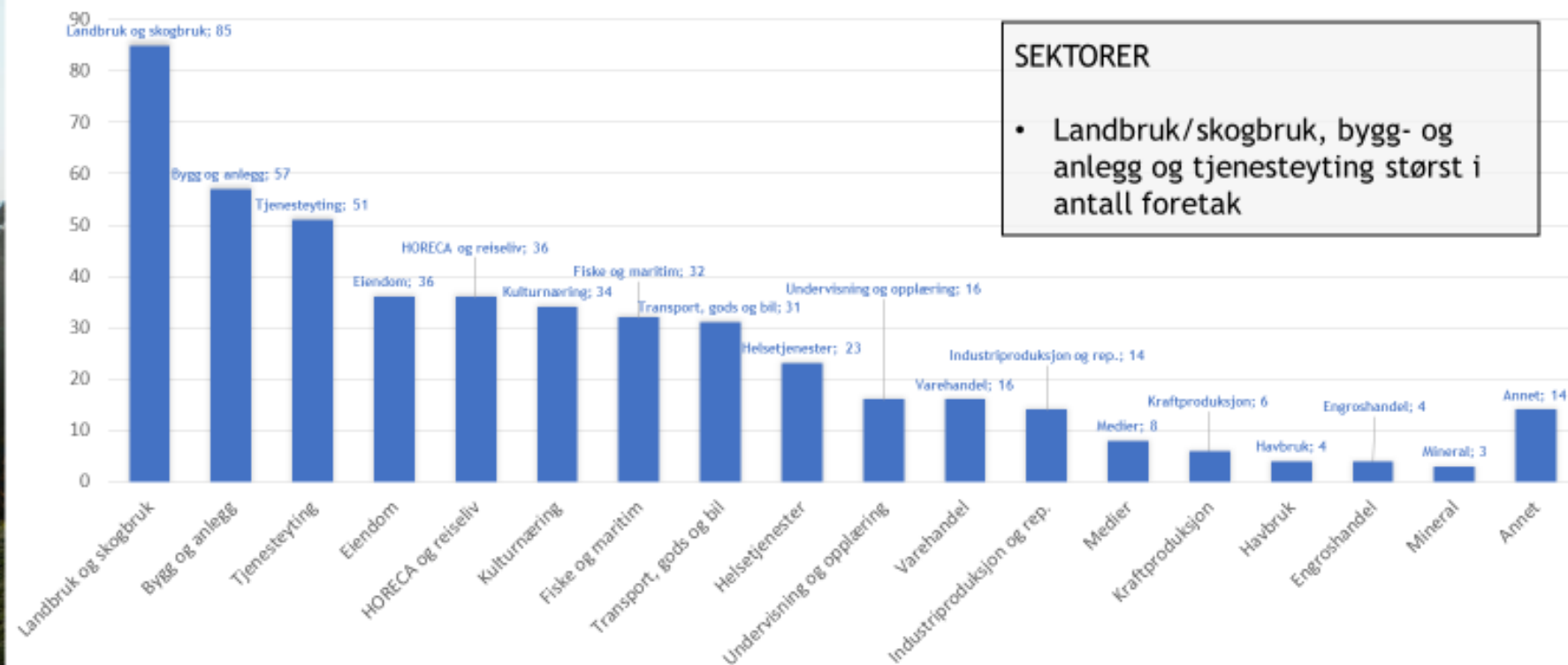
- 470 foretak totalt (2017)
- Offentlige foretak, lag og foreninger tatt ut
- Flest enkeltpersonsforetak
 - 2xantall AS
 - Landssnitt på 1,7 x antall AS

FORETAKSTYPER (470)

BEDRIFTSSTRUKTUR 2017

SEKTORER (470)

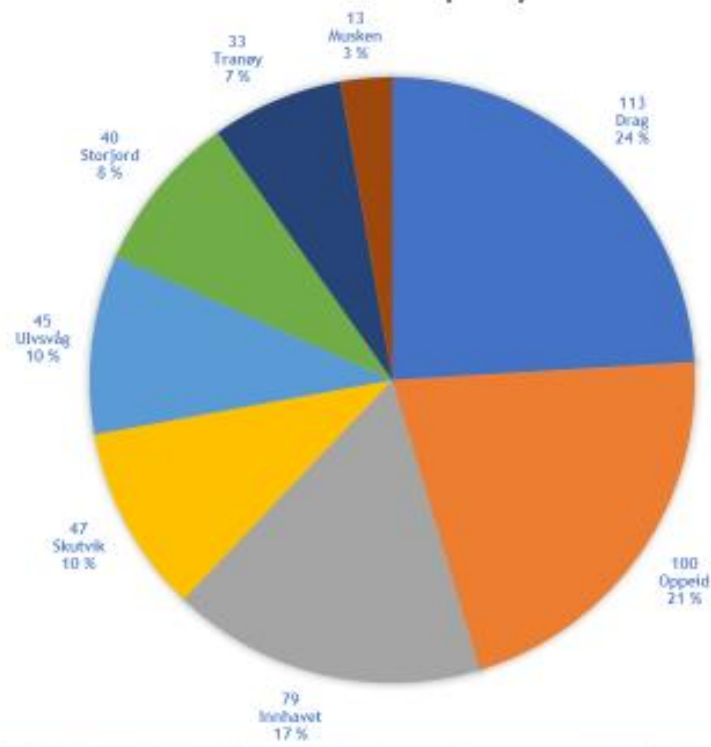

BEDRIFTSSTRUKTUR 2017

GEOGRAFI

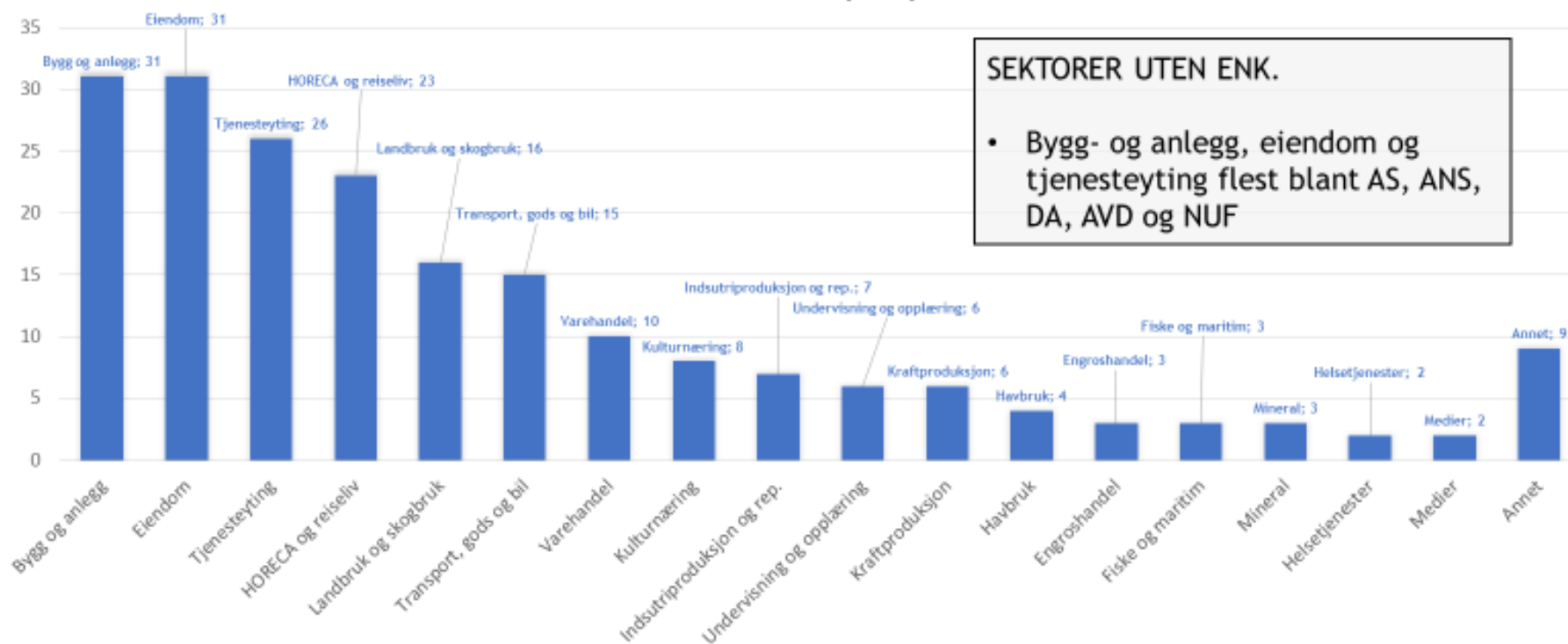
- Flest antall foretak på Drag og Oppeid

GEOGRAFI (470)

BEDRIFTSSTRUKTUR 2017

SEKTORER (206)

SEKTORER UTEN ENK.

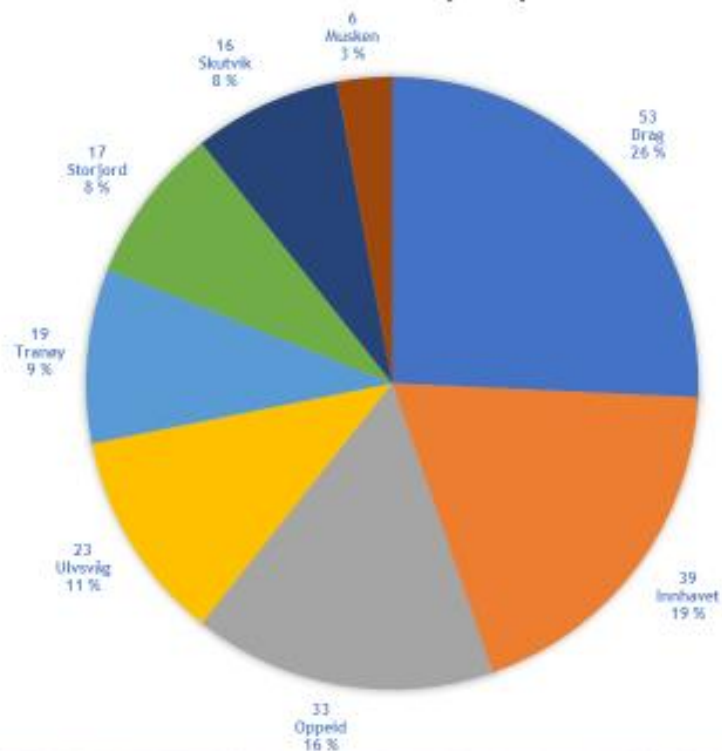
- Bygg- og anlegg, eiendom og tjenesteyting flest blant AS, ANS, DA, AVD og NUF

BEDRIFTSSTRUKTUR 2017

GEOGRAFI UTEN ENK.

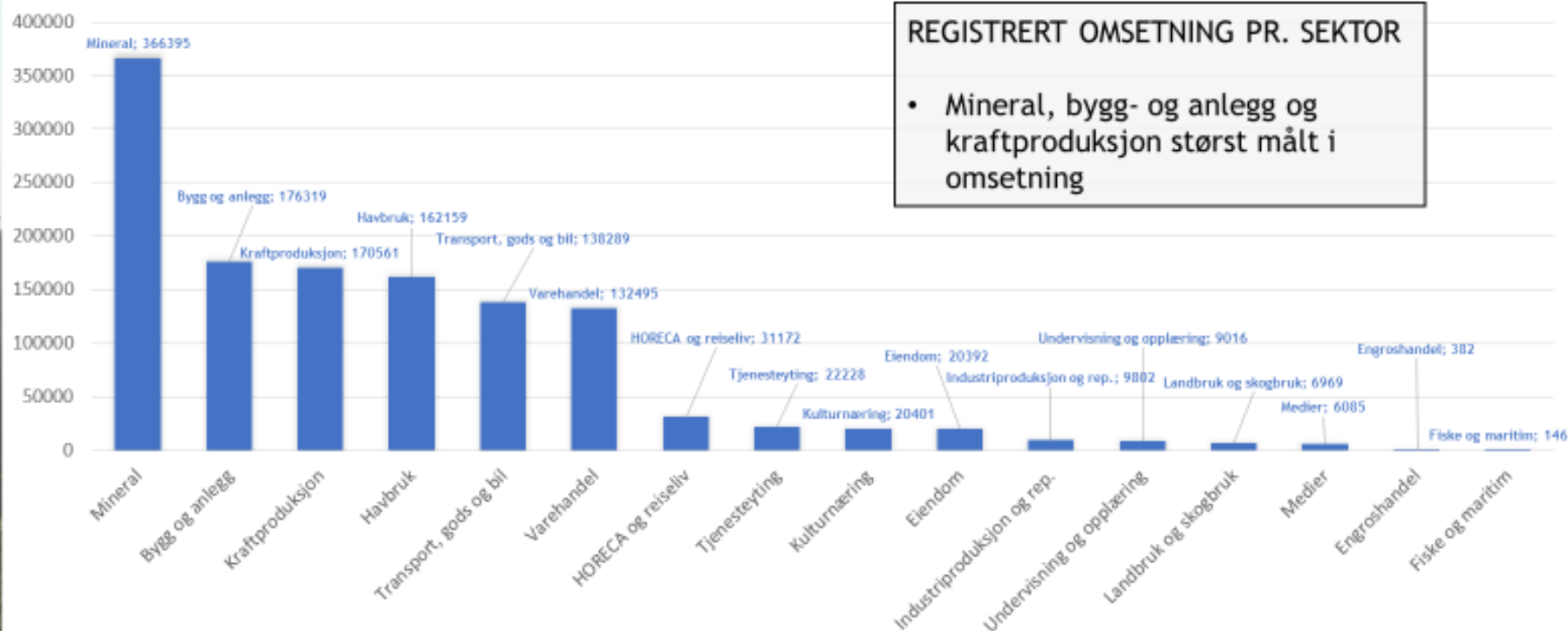
- Flest antall foretak på Drag og Innhavet

GEOGRAFI (206)

BEDRIFTSSTRUKTUR 2017

SEKTORER (470)

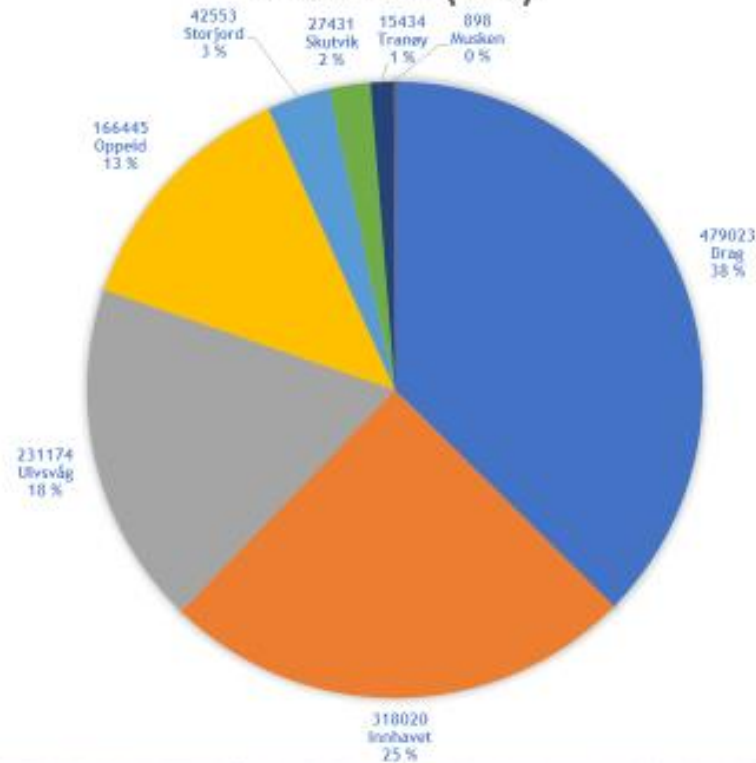

BEDRIFTSSTRUKTUR 2017

GEOGRAFI OMSETNING

- Flest antall foretak på Drag og Innhavet

GEOGRAFI (470)

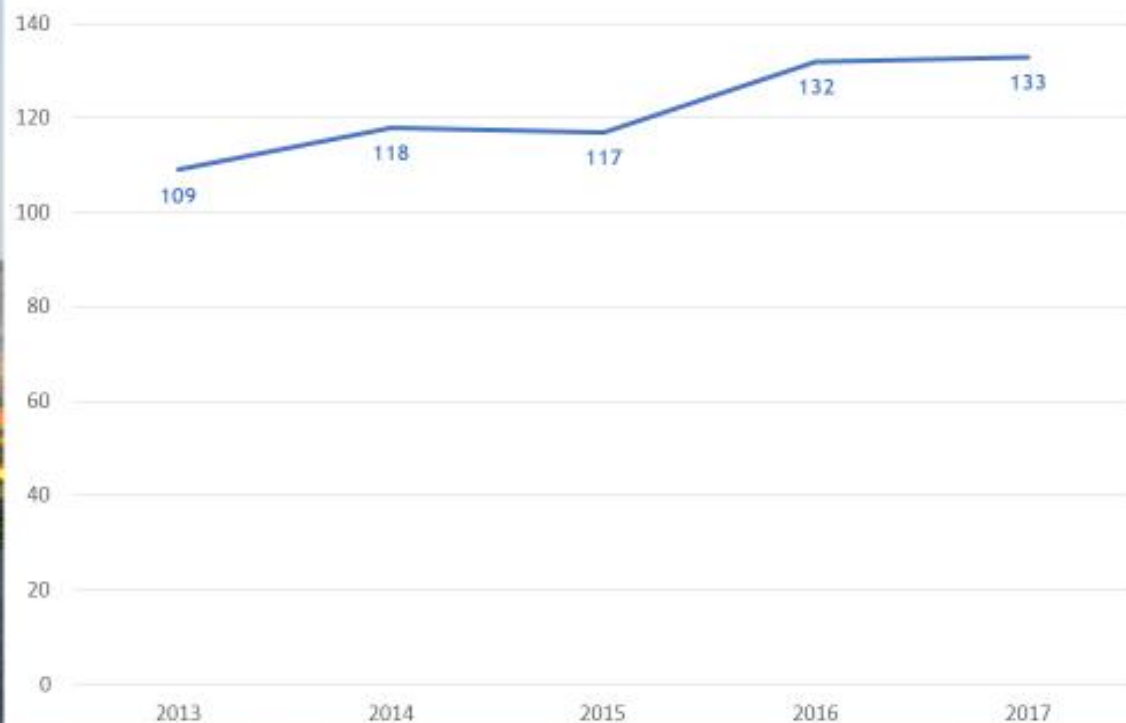

BEDRIFTSSTRUKTUR 2013-2017

ANTALL FORETAK UTEN ENK. OVER TID

- Annet datasett fra SSB
- Tatt ut enk. + foreninger og off. foretak
- Hamarøy + hele Tysfjord
- Sier noe om den generelle utviklingen, som er positiv

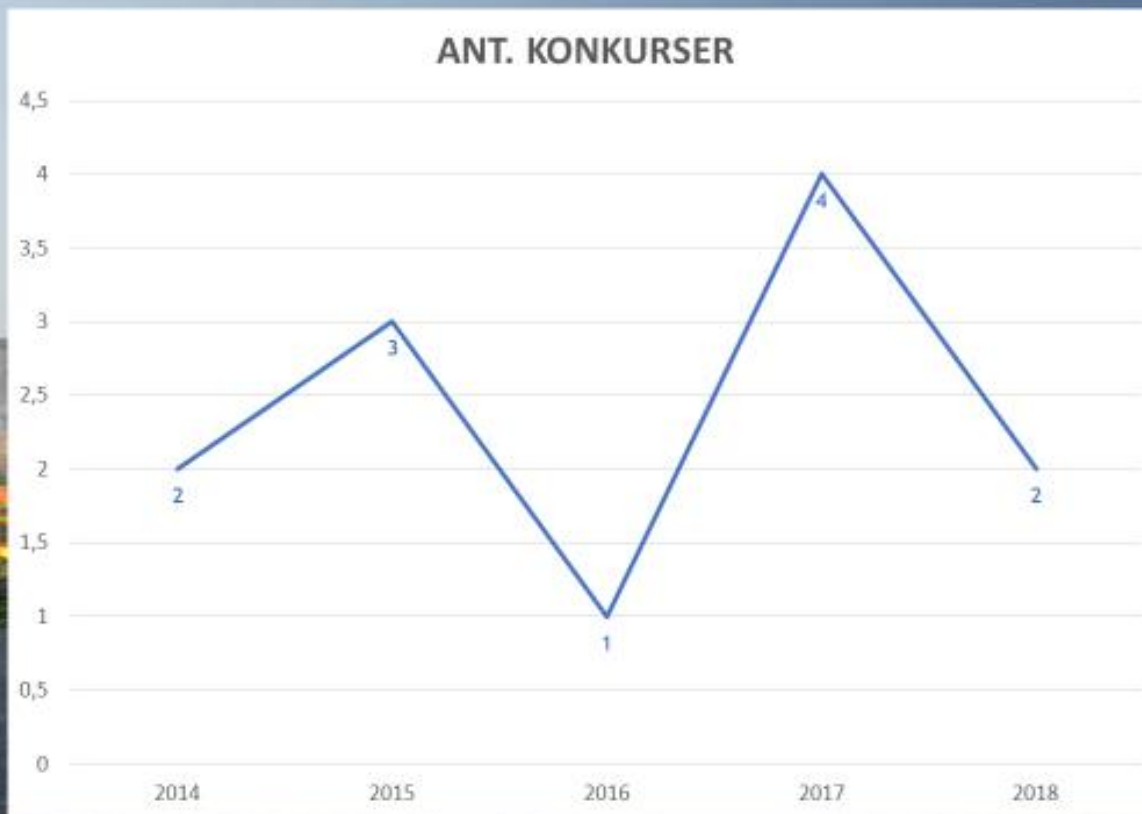
ANT. FORETAK EKS. ENK.

BEDRIFTSSTRUKTUR 2014-2018

ANTALL KONKURSER

- Data for Hamarøy + hele Tysfjord
- Sier noe om den generelle utviklingen, som er stabil

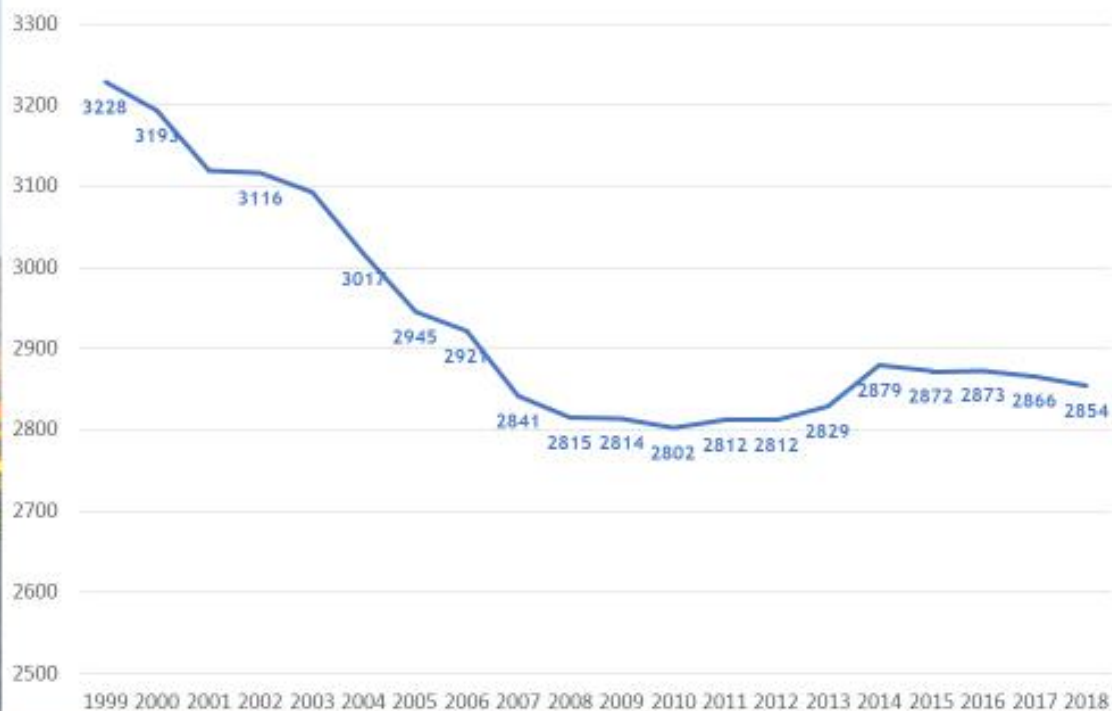

ARBEIDSMARKED 1999-2018

ANTALL INNBYGGERE

- Data for grunnkretser i nye Hamarøy
- Siste fem år: stabilt, med litt negativ tendens
- Siste 10 år: stabilt, med litt positiv tendens
- Siste 20 år: Negativ tendens

ANT. INNBYGGERE

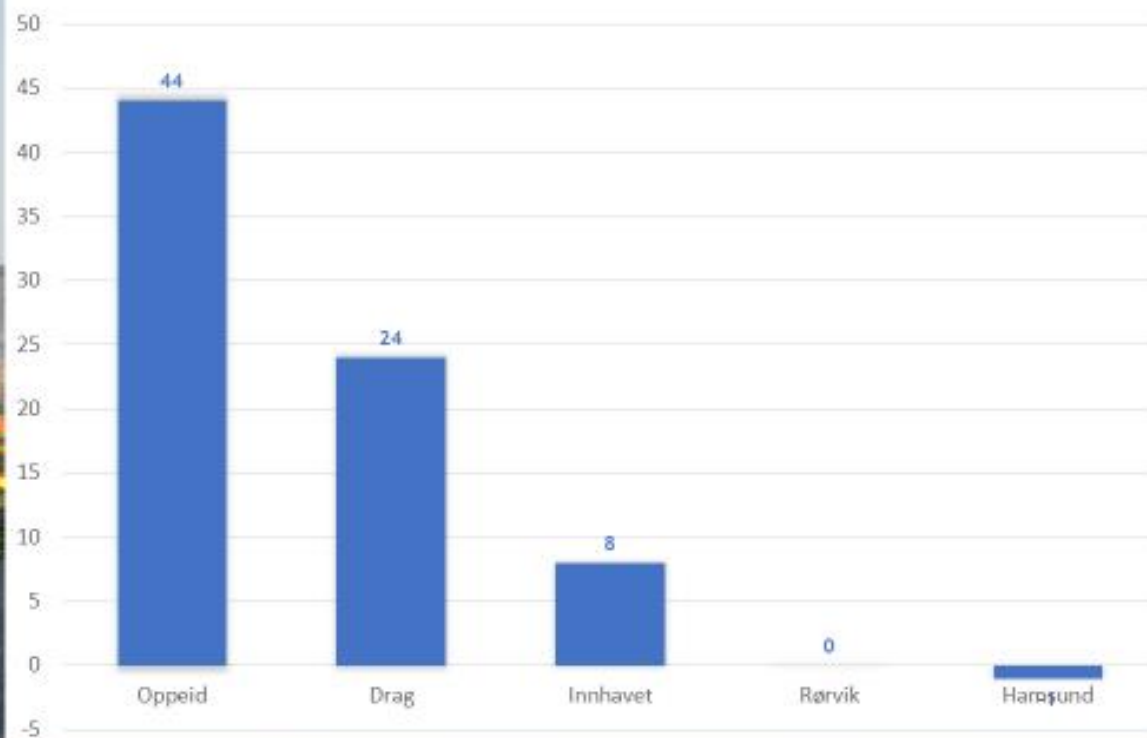

ARBEIDSMARKED 1999-2018

ENDRING ANTALL INNBYGGERE 1999-2018

- Fem «beste» grunnkretser

ENDRING ANT. INNBYGGERE

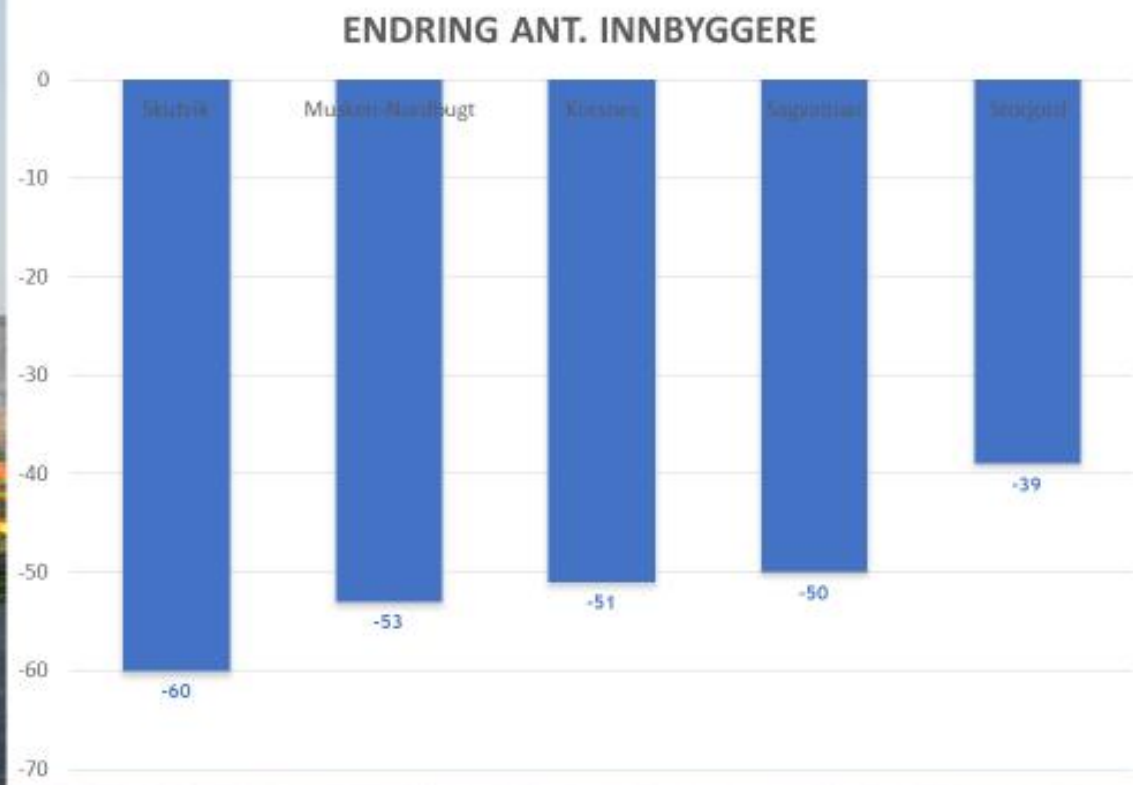

Hamarøy
KOMMUNE
Håbmera
ÅGA
SJOHKAN

ARBEIDSMARKED 2009-2018

ENDRING ANTALL INNBYGGERE 1999-2018

- Fem «verste» grunnkretser

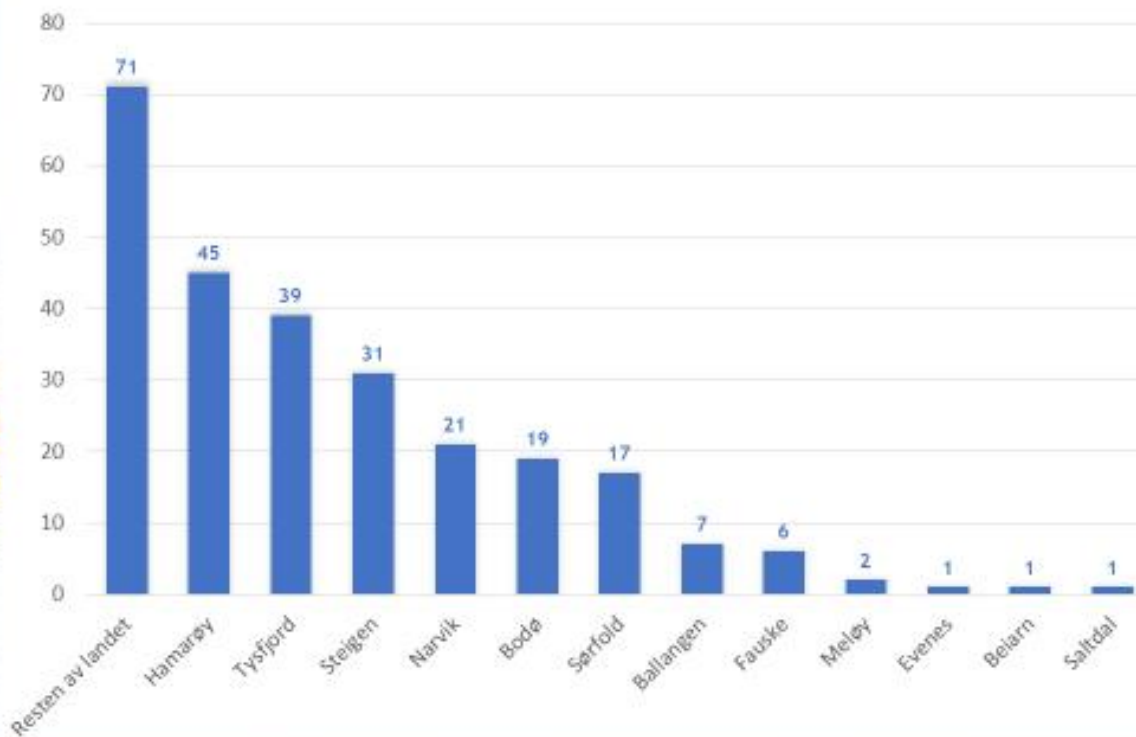

ARBEIDSMARKED 2017

INNPENDLING HAMARØY/TYSFJORD 2017

- Tall for «gamle» Hamarøy og Tysfjord
- Tall for Hamarøy er innpendling til Hamarøy fra Tysfjord
- Tall for Tysfjord er innpendling til Tysfjord fra Hamarøy

ANTALL INNPENDLERE

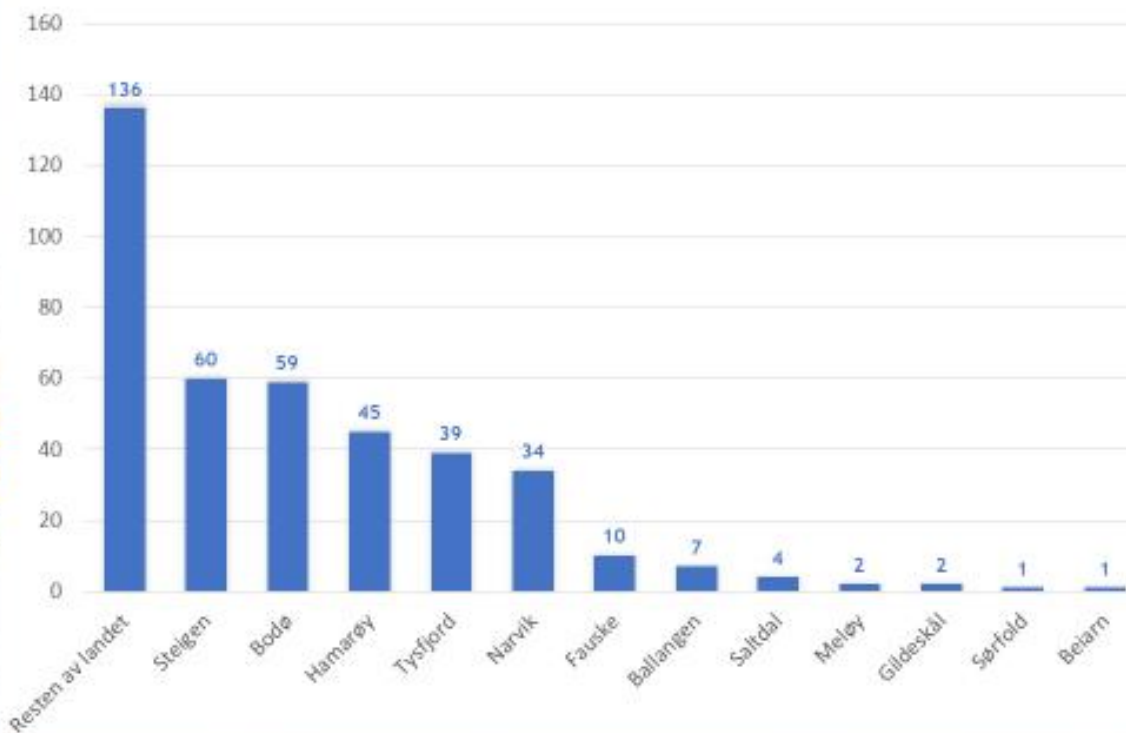

ARBEIDSMARKED 2017

UTPENDLING HAMARØY/TYSFJORD 2017

- Tall for «gamle» Hamarøy og Tysfjord
- Tall for Hamarøy er utpendling til Hamarøy fra Tysfjord
- Tall for Tysfjord er utpendling til Tysfjord fra Hamarøy
- Netto utpendling -131, altså flere som pendler ut enn inn

ANTALL UTPENDLERE

Potensiale-notat Havbruk

11. BAKGRUNN

Fellesnemnda for nye Hamarøy vedtok 10.12.2018 mandat for arbeidsgruppe næring for å utarbeide et grunnlag for videreutvikling av næringspolitikken i nye Hamarøy kommune.

En del av mandatet var å utforme korte såkalte potensiale-notat for utvalgte sektorer. Dette for å vise frem mulighetene for nye Hamarøy innenfor disse sektorene. Dette er notatet for havbrukssektoren.

Medforfattere av notatet har vært:

- Tor Asgeir Johansen. Ordfører Tysfjord kommune.
- Jan-Folke Sandnes. Ordfører Hamarøy kommune.
- Lars Filip Paulsen. Nærings sjef Tysfjord kommune.
- Hilde Irene Fredheim. Nærings sjef Hamarøy kommune.
- Andreas Sørgård Olsen. The Quartz Corp.
- Bente Melby Ness. Selvst. næringsdrivende.
- Stig Amundsen. Nordlaks Smolt.
- Per Elling Braseth-Ellingsen. Prosjektmedarbeider næringsutvikling, nye Hamarøy kommune.

Notatet ble gjennomgått av arbeidsgruppe næring 29.03.2019

12. DAGENS STATUS FOR HAVBRUKSSEKTOREN I NYE HAMARØY KOMMUNE

Ellingsen Seafood, Nordlaks og Cermaq driver oppdrett av atlantisk laks og regnbueørret i Nye Hamarøy i dag.

Ellingsen Seafood har i tillegg samarbeid med Europharma om FOU-konsesjoner (forskning og utvikling) som driftes på noen av deres lokaliteter i Tysfjorden, mens Cermaq og Nordlaks benytter lokaliteter i både Tysfjorden og Sagfjorden til produksjon av stamfisk med stamfisktillatelser eid av Nordnorsk Stamfisk AS. Nordnorsk stamfisk er et selskap eid av flere nordnorske oppdrettere, og står for produksjonen av stamfisk (foreldrefisk) til avlsprogrammet til Aquagen i Steigen. Herfra kommer rognen til settefiskanleggene til flere oppdrettere i Nord-Norge.

Tabell 1. Lokalteter for oppdrett av atlantisk laks og regnbueørret

Område	Lokalitetsnavn	Selskap	Kapasitet (tonn)
Tysfjord	Bjørkvik	Ellingsen	3600
Tysfjord	Forsåstorvika	Nordlaks	6240
Tysfjord	Hulløyhamn Ø	Nordlaks	3120
Tysfjord	Josommarset	Ellingsen	3120
Tysfjord	Risvik	Nordlaks	3120
Tysfjord	Salaluokta	Ellingsen	3120
Tysfjord	Signaluokta	Ellingsen	1560
Tysfjord	Stormneset	Nordlaks	3120
Tysfjord	Tjajneluokta	Ellingsen	3120
Hamarøy	Horsvågen	Cermaq	2340
Hamarøy	Veggfjell	Cermaq	4680

Det er i dag 11 lokaliteter for oppdrett av atlantisk laks og regnbueørret i det som blir Nye Hamarøy. Tysfjorden har 9 lokaliteter med en total MTB (maksimalt tillatt biomasse) på til sammen 27 000 tonn, mens Sagfjorden i Hamarøy har to lokaliteter med til sammen 7020 tonn MTB.

Tabell 2. Lokalteter for produksjon av settefisk

Område	Lokalitetsnavn	Selskap	Produksjon per år (tonn)
Hamarøy	Innhavet	Nordlaks	2400

Nordlaks sitt nye settefiskanlegg på Innhavet er det eneste for produksjon av settefisk i Nye Hamarøy. Anlegget blir blant verdens største når det står ferdig i 2019 og vil produsere settefisk hovedsakelig til Nordlaks sine lokaliteter. Anlegget har tillatelse til å produsere inntil 2400 tonn fisk per år.

Produksjonen baserer seg på ferskvann fra Storvatnet, som resirkuleres (gjenbrukes) i anlegget. Avløpsvannet renses i henhold til gjeldende krav.

Tabell 3. Lokalteter for produksjon av torsk

Område	Lokalitetsnavn	Selskap	Kapasitet (tonn)	Type
Tysfjord	Tømmervik S	Nordlaks	2340	Kommersiell matfisk
Tysfjord	Mulbukt	Tysfjord Marine Farm AS	1560	Fangstbasert akvakultur

Nordlaks og Tysfjord Marine Farm AS har to lokaliteter for oppdrett av torsk i Tysfjorden. Ingen av lokalitetene er i drift i dag, men lokalitet Mulbukt er under planlegging for å tas i bruk. Lokaliteten Tømmervik Sør er ifølge Fiskeridirektoratets akvakulturregister tilknyttet tre konsesjoner for kommersiell produksjon av matfisk, mens lokaliteten i Mulbukt er tilknyttet to konsesjoner for fangstbasert akvakultur. Forskjellen er at en kommersiell

29.04.2019

matfiskproduksjon baserer seg på utsett av settefisk fra oppdrett, mens fangstbasert akvakultur baserer seg på fangst og oppfôring av vill fisk.

Det er ifølge Fiskeridirektoratets registre per dags dato ingen registrerte lokaliteter for produksjon (oppdrett) av tang, skjell eller andre arter enn de nevnt over i Nye Hamarøy kommune. Det ligger inne en søknad om konsesjon fra Norwegian Harvest AS om oppdrett av tare på lokalitet Lamøystraumen utenfor Husøya ved Skutvik.

Syssetning og verdiskaping

Nordlaks har 13 fast ansatte forbundet med sin oppdrettsvirksomhet i Tysfjord. Ellingsen Seafood har 15 ansatte i Tysfjord. Nordlaks Smolt AS har 45 fast ansatte, hvorav 5 arbeider ved Nordlaks Smolt sitt settefiskanlegg i Nusfjord (Vågan kommune). Øvrige 40 arbeider på anleggene i Mørsvik og på Innhavet. Cermaq har ca. 15 ansatte ved sine lokaliteter i Horsvågen og Veggfjellet.

Den direkte syssetningen i Havbruksnæringen i Nye Hamarøy kommune utgjør dermed rundt 85 personer.

Nordlaks Smolt AS omsatte for 162 millioner kroner i 2017. Den potensielle verdien av produksjonen ved alle lokalitetene i nye Hamarøy er ca. 2 - 3 milliarder kroner avhengig av laksepris.

Nordlaks kjøpte varer og tjenester i Tysfjord og Hamarøy de tre foregående årene (2016, 2017 og 2018) for til sammen 87 millioner kroner. Dette inkluderer kommunale avgifter (som eiendomsskatt) på totalt 5,5 millioner kroner. Tallet inkluderer ikke Nordlaks sine egne kjøp av settefisk fra Nordlaks Smolt AS. Eventuelle selskaper som leverer varer og tjenester fra Hamarøy og Tysfjord, men som fakturerer fra kontoradresse i andre kommuner, kommer ikke med i tallene.

Arbeidsgruppen har foreløpig ikke hentet inn tall for innkjøp og ringvirkninger i Nye Hamarøy kommune fra andre havbrukselskaper enn Nordlaks.

Havbruksfondet

Havbruksfondet gir utbetalinger til kommuner med havbrukslokaliteter, fordelt etter kommunens andel av Norges totale lokalitets-MTB (maksimalt tillatte biomasse).

Pengene som betales inn i fondet kommer hovedsakelig fra auksjoner av kapasitetsvekst som skjer hvert annet år. Størrelsen på innbetalingene til fondet avhenger av hvor mange produksjonsområder som er åpnet for vekst (grønne produksjonsområder, ref. trafikklyssystemet) samt hvor mye oppdrettselskapene er villig til å betale for veksten i auksjonen. Vederlaget som oppdrettselskapene betaler for utviklingstillatelser går til Havbruksfondet på samme måte som betalinger for ordinær vekst.

Havbruksfondet fungerer slik at kommunene får inntekter uavhengig om det er vekst i produksjonsområdet som kommunen er en del av. Inntekter til kommunen er heller ikke avhengig av at selskaper med aktivitet i kommunen byr eller kjøper vekst. Alle inntekter til Havbruksfondet fordeles til alle kommunene med klarerte lokaliteter. Det settes også av ekstra midler til kommuner som har klarert nye lokaliteter i perioden siden forrige auksjon.

29.04.2019

UTBETALINGER HAVBRUKSFOND

Tysfjord: 2017 462 000. 2018 21,7 mill.

Hamarøy: 2017 107 000. 2018 3,9 mill.

13. TRENDER INNENFOR HAVBRUKS-SEKTOREN

Globalt

Befolkningen i verden vokser raskt, og er forventet å være nærmere 9 milliarder innen 2050. Samtidig øker levestandarden. Mennesker verden over blir eldre, rikere og mer urbane. Nye markeder vokser frem og kjøpekraften stiger. I takt med økt kjøpekraft øker også etterspørselen etter proteinrik og sunn mat.

Nasjonalt

Verdiskapingen i havbruksnæringen har vokst de siste årene, og var samlet på 62 milliarder kroner i 2017, hvor oppdrettsleddet var største bidragsyter (SINTEF).

Havbruksnæringen i Norge har de siste årene opplevd en sterk økning i kostnadene. Blant annet nye og kostnadsdrivende krav fra myndigheter, utfordringer med lakselus og svakere norsk krone har bidratt til at produksjonskostnadene er doblet, og produktiviteten er dermed også halvert over de siste ti årene.

Norske myndigheter har i perioden 2014-2018 holdt igjen økning i produksjonen i norsk havbruksnæring, og det har i perioden ikke vært vekst. På grunn av samtidig høy eller økende etterspørsel har deler av næringen i perioden likevel oppnådd svært gode økonomiske resultater. Ikke alle deler av næringen går like bra, og i foredlingsindustrien har det vært synkende resultater.

Svært høye markedspriser på atlantisk laks og regnbueørret i kombinasjon med økte kostnader for norske oppdrettere har også materialisert seg i en massiv satsing på oppdrett av laks i utlandet. Det planlegges og bygges nå kapasitet bare i USA for å produsere om lag 1/5 av norsk lakseproduksjon. Typisk kommer investeringene nærmere hovedmarkedene for laks (feks. USA og Kina) og i landbaserte anlegg.

De kostnadmessige fordelene for utenlandsk lakseproduksjon, med utgangspunkt i nærhet til markedet (lavere fraktkostnader), lavere lønnskostnader osv. gjør at konkurransebildet for norsk havbruksnæring er i endring. Denne utviklingen, og all økonomisk teori, tilsier at den ekstraordinære lønnsomheten som bransjen har opplevd de siste årene ikke vil vedvare.

Regionalt

I årene som kommer vil næringens betydning øke. I Nordland og særlig i Nord-Salten har det vært gjennomført store investeringer innenfor havbruksnæringen de senere årene. Nord-Salten peker seg etterhvert ut som en region med en stor klynge innenfor sektoren, og har i dag aktivitet innenfor hele verdikjeden fra stamfisk til slakteri. Det er gjort store investeringer særlig i landbasert produksjon av settefisk (smolt) og stamfisk samt slakterivirksomhet. Forholdene ligger fortsatt til rette for ytterligere investeringer i regionen.

Dette er investeringer som i mange tilfeller forutsetter økt kapasitet også for oppdrettsnæringen i sjø. Regionen kan, om man vil, fortsatt være i tet i utviklingen av de marine næringene i Nordland og i Norge.

Lokalt

Havbruksnæringen har i dag kapital og investeringsmuligheter som kan skape forutsetninger for økt sysselsetting og økte ringvirkninger lokalt i Nye Hamarøy. Den mest åpenbare begrensningen for videre utvikling av næringen i Nye Hamarøy er tilgang på sjøareal og ferskvannsressurser. Ny teknologi og nye produksjonsformer både på sjø og land muliggjør anvendelse av areal eller vannressurser som tidligere ikke var å anse som egnet på grunn av begrensninger i tradisjonell oppdrettsteknologi. Arealplaner er dermed et av de viktigste verktøyene som Nye Hamarøy kommune har i arbeidet hvis man ønsker å legge til rette for vekst i sektoren i egen kommune.

Dagens arealplan i Hamarøy kommune ble vedtatt i 2009, og skulle gjelde til 2018. Arealplanen har avsatt 9 områder for akvakultur, hvorav det i dag er lokaliteter i to av områdene. Et selskap har tidligere søkt om etablering av lakseoppdrett i arealplanens FFA-6 Orvika-Nordkiltollen. Søknaden ble imidlertid avslått av Fylkesmannen i Nordland og deretter klagebehandlet (avslått) av Miljødirektoratet siden lokaliteten ikke var egnet for oppdrett av laks. Det er ikke kjent for arbeidsgruppen at det har blitt forsøkt søkt klarert flere lokaliteter for lakseoppdrett i områder som allerede er avsatt til akvakultur i Hamarøy kommune. Det kan, i lys av havbruksnæringens store etterspørsel etter nye lokaliteter, stilles spørsmål ved om manglende søknader og etableringer skyldes at områdene som er avsatt til akvakultur er lite egnet for oppdrett av laks, men dette må undersøkes nærmere.

Lignende utfordringer gjelder i Tysfjord, hvor det inntil nylig var usikkert om arealplanen var gyldig. Det foreligger søknad om ny lokalitet i Tysfjord. Denne har foreløpig blitt avslått av Fylkesmannen i Nordland av frykt for at visse legemidler mot lakselus kan gi negativ effekt på den lokale hummerbestanden.

14. HOVEDUTFORDRINGER FOR HAVBRUKSSEKTOREN I NYE HAMARØY KOMMUNE

Helse, miljø og bærekraft¹

I oppdrett samles mange individer på et lite område, og fisken kan lett blir rammet av ulike bakterie- og virussykdommer, eller av parasittinfeksjoner. I dag blir derfor alle individene stikkvaksinert mot en rekke bakterie- og virussykdommer. En mangler imidlertid gode vaksiner mot alle virustypene som kan smitte laks, og andre smitteforebyggende tiltak er derfor også viktig for å forhindre eller begrense smittepress og spredning. Vaksinene kan også gi bivirkninger som er negative for fiskevelferden. En trenger derfor kunnskap om smittestoff, smitteveier og spredning samt fiskens forsvarsmekanismer, samt å forstå hvordan en skal få vaksiner til å gi god beskyttelse uten negative bivirkninger.

Mesteparten av lakseproduksjonen skjer i store merder i sjøen, og oppdrettsmiljøet blir da i stor grad bestemt av plassering og utforming av disse merdene. Oppdrettsmiljøet har stor betydning for fiskens trivsel og helse, og for spredning av avfallstoff fra laksen. Vannstrøm, oksygeninnhold, temperatur, bølger og saltholdighet er viktige miljøfaktorer i så måte. Dybden og størrelse på merdene er viktig for laksen sin mulighet til selv å velge miljø, og fisketettheten har stor betydning for bl.a. oksygeninnholdet i merdene. Stor biomasse på et lite område kan overbelaste bæreevnen på en gitt lokalitet, og høy produksjon i et større område kan i sum gi uønskede regionale miljøeffekter, enten som overgjødning, utslipp av smittestoff (som lakselus), eller genetiske effekter av rømt fisk. Avstand mellom enkeltmerder og anlegg er viktig både i forhold til punktbelastning av utslipp og smittespredning mellom anlegg. For å få til en best mulig utnyttelse av kystlinjen, sikre

¹ Havforskningsinstituttet 28.03.2019: <https://www.imr.no/temasider/akvakultur/lakseoppdrett/nb-no>

god fiskevelferd og helse i oppdrettsanleggene, og samtidig begrense smittespredning og andre uønskede miljøeffekter, trenger vi tverrfaglig kunnskap om laksens biologi og miljøkrav, samspill mellom oppdrettsteknologi og biologi, kunnskap om smittestoffer og hvordan de hydrografiske forhold påvirker spredning av disse, samt kunnskap om miljøets tålegrenser for påvirkning fra oppdrett.

Hvert år rømmer en god del laks og regnbueørret fra oppdrettsanleggene. Oppdrettslaksen er avlet fram fra en rekke norske villaksstammer fra tidlig på 1970-tallet, mens regnbueørreten opprinnelig kommer fra vestkysten av Nord-Amerika. En del av den rømte laksen overlever og vandrer tilbake til lakseelver der den kan krysse seg med villaks og føre til genetisk endring av de ville bestandene. Rømt laks og regnbueørret kan også bringe med seg smitte ut i fjorsystemene og opp i elvene og være en trussel mot ville populasjoner. Vi har fremdeles begrenset kunnskap om tålegrensen for slik genetisk påvirkning på ville laksepopulasjoner, selv om en nå har etablert metoder for å påvise genetiske endringer over tid. I tillegg til tiltak for å begrense og forhindre rømning, fins det også andre metoder for å unngå genetiske effekter på ville populasjoner. Det er relativt enkelt å produsere steril fisk ved å bruke trykksjokk på eggene like etter befruktning. Imidlertid har en ennå ikke nok kunnskap om alle de velferdsmessige og produksjonmessige sidene ved å ta slik fisk i bruk i kommersielt oppdrett.

Lokale data

Siden 2017 har det ikke vært benyttet badebehandling med legemidler mot lakselus i Tysfjord eller i Sagfjorden. I Tysfjord kan dette i stor grad tilskrives den koordinerte brakkleggingen mellom Nordlaks og Ellingsen Seafood som har vært en suksess. Selskapene vil også fremover benytte seg av koordinert brakklegging. Det har heller ikke vært benyttet kitinsyntesehemmere (flubenzuroner) i Nye Hamarøy.

Det har i 2018 og så langt i 2019 vært i gjennomsnitt 0,063 voksne hunnlus per oppdrettsfisk i Tysfjord og Hamarøy. Den tillatte grensen på 0,5 voksne hunnlus per fisk. Det har vært to tilfeller hvor antallet voksne hunnlus på enkeltlokaliteter har vært over 0,5 i løpet av 2018 og 2019.

Selskapene i Tysfjord har på grunn av koordinert brakklegging samt bruk av luseskjørt og alternative ikke-medikamentelle behandlingsmetoder mot lakselus klart å holde kontroll på lakselusen uten behov for badebehandling. To av lokalitetene i Tysfjord ble høsten 2017 behandlet med fôrbasert legemiddel mot lakselus (slice). Dette legemiddelet brukes mens fisken er liten, blant annet for å holde mengden legemiddel på et minimum. Det ble brukt under ett kilo legemiddel (virkestoff) totalt i Tysfjord i perioden 2017- tdd. 2019 til lusebehandling.

I Sagfjorden har det som nevnt ikke vært benyttet badebehandling mot lakselus siden 2017. Begge de to anleggene ble behandlet én gang med fôrbasert legemiddel mot lakselus (slice) i perioden. Det har også vært benyttet rensfisk (rognkjeks) som forebyggende tiltak mot lakselus i anleggene i Sagfjorden.

Ingen av anleggene i Tysfjord eller Sagfjorden har hatt utbrudd av fiske sykdommene PD eller ILA i perioden.

Miljøtilstanden under hvert oppdrettsanlegg (MOM-B) undersøkes av akkrediterte analyseselskaper i henhold til norsk standard 9410:2016. Det er Fiskeridirektoratet og Fylkesmannens miljøvern avdeling som forvalter resultatene fra miljøundersøkelsene og som kan pålegge selskapene å endre sin produksjon dersom miljøet blir negativt påvirket.

Standarden beskriver også hvordan resultatet fra undersøkelsen skal bedømmes og hvor ofte slike undersøkelser skal gjennomføres (det er vanlig med to undersøkelser per produksjonssyklus; før oppstart og ved topp produksjon). Resultatet oppsummeres i en score (1 til 4), fra meget dårlig (4) til meget god (1). Tre av anleggene i Tysfjord ble ved den siste miljøundersøkelsen gitt karakteren God (2), mens alle øvrige lokaliteter i Hamarøy (Sagfjorden) og Tysfjord ble gitt karakteren Meget god (1), altså beste score. Data på påvirkning i anleggenes fjernsone finnes i offentlige rapporter (MOM-C undersøkelser) samt i Havforskningsinstituttets risikovurdering for oppdrett 2018: Miljøundersøkelser (Blue Planet) omfatter fire fjorder i området; Ofotfjorden, Tysfjorden, Sagfjorden i Steigen, og Nord- foldfjorden. Data fra undersøkelsene viser svært god til god tilstand i bunndyrsam- funn og oksygenforhold i alle fjordene. Foreløpige resultater for næringsalter, klorofyll og makroalger viser god/meget god tilstand i alle fjorder (Borgersen mfl. 2017). Økokyststasjoner i Ofotfjorden og indre Vestfjorden viser også god til svært god miljøtilstand i disse områdene (Naust- voll mfl. 2017a).

15. ANBEFALINGER

- Det må utformes en ny arealplan for den nye kommunen for å avgjøre om, hvor og hvordan det er et ønske for vekst innenfor havbrukssektoren i nye Hamarøy kommune.
- Kommunen bør i sin næringspolitikk søke å legge til rette for areal og utvikling av havbruksnæringen på en måte som innfrir statlige føringer for miljø og bærekraft og som igjen kan gi legitimitet i lokalsamfunnet.
- Kommunen bør spille en aktiv rolle i å sikre at mest mulig av verdiskapingen knyttet til dagens aktivitet tilfaller nye Hamarøy.
- Kommunen bør spille en rolle i å skape arenaer for utvikling av leverandørindustri og knoppskyting knyttet til havbrukssektoren.

Potensiale-notat landbruk

16. BAKGRUNN

Fellesnemnda for nye Hamarøy vedtok 10.12.2018 mandat for arbeidsgruppe næring for å utarbeide et grunnlag for videreutvikling av næringspolitikken i nye Hamarøy kommune.

En del av mandatet var å utforme korte såkalte potensiale-notat for utvalgte sektorer. Dette for å vise frem mulighetene for nye Hamarøy innenfor disse sektorene. Dette er notatet for landbrukssektoren.

Medforfattere av notatet har vært:

- Tor Asgeir Johansen. Ordfører Tysfjord kommune.
- Jan-Folke Sandnes. Ordfører Hamarøy kommune.
- Lars Filip Paulsen. Næringssjef Tysfjord kommune.
- Hilde Irene Fredheim. Næringssjef Hamarøy kommune.
- Andreas Sørgård Olsen. The Quartz Corp.
- Bente Melby Ness. Selvst. næringsdrivende.
- Hamarøy og Tysfjord Bondelag
- Hamarøy og Tysfjord Småbrukerlag
- Steigen Landbrukskontor
- Stig Amundsen. Nordlaks Smolt.
- Per Elling Braseth-Ellingsen. Prosjektmedarbeider næringsutvikling, nye Hamarøy kommune.

Notatet ble gjennomgått av arbeidsgruppe næring 29.04.2019

17. DAGENS STATUS FOR LANDBRUKSSEKTOREN I NYE HAMARØY KOMMUNE

Det er til sammen 29 bruk som mottar produksjonstilskudd i dag (2018):

- Fire melkeprod.
- 54 tonn sau/lammekjøtt
- 45 tonn storfekjøtt
- 11 221 daa jorbruksareal
- 5 572 daa som er i bruk

Som man ser er det store arealer som ikke er i bruk. Dette er knyttet til mange små enheter, og teiger som er vanskelig drivverdige i dag.

Innenfor skogbruket er det et produktivt skogareal på ca. 130 000 daa i nye Hamarøy. Det er et økende avvirkningspotensial fra nå til 2050 (fra ca 12 000 m³ pr år til 30 000 m³). Det er få og små aktører lokalt innenfor skogbruket. Ved avvirkning er det som regel grunneiere som samarbeider om avvirkning ved hjelp av eksterne ressurser. Vi har to lokale sagbruk, samt egen tømmerkai på Drag i den nye kommunen. Reindrift behandles i separat notat om samiske næringer.

18. TRENDER INNENFOR LANDBRUKSSEKTOREN

Det er tre hovedtrender som påvirker utviklingen innenfor landbruket i nye Hamarøy:

Større og færre bruk har vært en nasjonal trend de siste femti årene. I nye Hamarøy, hvor det er få større sammenhengende landbruksarealer fører det til færre bruk og lavere aktivitet.

En annen trend er at det er stadig større etterspørsel etter lokalmat og økologisk mat. Dessverre er det lite om noen kommersiell lokalmatproduksjon pr. dags dato i nye Hamarøy.

En tredje trend er konsekvensene av klimaendringer. Sommeren 2018 i Sør-Norge viser at våre overskuddsarealer til grasproduksjon kan ha økonomisk potensiale.

Innenfor skogbruket har vi også noen trender som driver opp etterspørselen etter trevirke.

Det utvikles stadig nye bruksområder for skog som råstoff. Innenfor kjemisk industri er det en rivende utvikling, eksemplifisert av Borregaard i Sarpsborg.

Skog er som kjent fornybart, og i kampen mot oljebasert emballasje og plast, vil produkter fra trevirke spille en stadig større rolle.

En siste trend er at ulike former for bioenergi øker i omfang og bruk, noe som særlig driver etterspørselen etter restprodukter fra skogvirke.

19. HOVEDUTFORDRINGER FOR LANDBRUKSSEKTOREN I NYE HAMARØY KOMMUNE

Hovedutfordringene innenfor både landbruket og skogbruket lokalt er konkrete.

- Det er vanskelig å få kjøpt både bruk og tilleggsjord. Mange mindre bruk blir stående ubrukte, eller man leier ut jord på 10-års uoppsigelige avtaler.
- Vi har enorme utmarksressurser som står i for stor grad ubrukte. Dersom de skal tas i bruk kreves det investeringer og en satsing på utmarksgjerder og en forutsigbar rovdryrforvaltning.
- Det rekrutteres for få nye potensielle bønder i nye Hamarøy. Man må tenke helt nytt rundt rekruttering til landbruket.
- Utfordringer rundt generasjonsskifter - prosess og regelverk
- Jordvernet er under press.
- Håndhevelsen av driveplikten må følges tettere opp.
- Samarbeidet mellom skogeiere, skogdrivere og avvirkere i den nye kommunen må bli bedre

20. ANBEFALINGER

- Dagens organisering med felles landbrukskontor for Nord-Salten søkes videreført
- Den nye kommunen bør ha kompetanse på landbruk og skogbruk innenfor samfunnsutvikling: mulighet til å være prosjektdriver- og deltaker innenfor disse områdene.
- Kommunen må spille en aktiv rolle i å skape møteplasser for rekruttering og nyttenking innenfor landbruk og skogbruk.

Potensiale-notat mineral

21. BAKGRUNN

Fellesnemnda for nye Hamarøy vedtok 10.12.2018 mandat for arbeidsgruppe næring for å utarbeide et grunnlag for videreutvikling av næringspolitikken i nye Hamarøy kommune.

En del av mandatet var å utforme korte såkalte potensiale-notat for utvalgte sektorer. Dette for å vise frem mulighetene for nye Hamarøy innenfor disse sektorene. Dette er notatet for mineral-sektoren.

Medforfattere av notatet har vært:

- Tor Asgeir Johansen. Ordfører Tysfjord kommune.
- Jan-Folke Sandnes. Ordfører Hamarøy kommune.
- Lars Filip Paulsen. Nærings sjef Tysfjord kommune.
- Hilde Irene Fredheim. Nærings sjef Hamarøy kommune.
- Andreas Sørgård Olsen. The Quartz Corp.
- Asbjørn Bye, The Quartz Corp
- Bente Melby Ness. Selvst. næringsdrivende.
- Nordis Seel Tennes, Hamsunsenteret
- Stig Amundsen. Nordlaks Smolt.
- Per Elling Braseth-Ellingsen. Prosjektmedarbeider næringsutvikling, nye Hamarøy kommune.

Notatet ble gjennomgått av arbeidsgruppe næring 29.04.2019

22. DAGENS STATUS FOR MINERAL-SEKTOREN I NYE HAMARØY KOMMUNE

Nye Hamarøy har i dag 2-3 aktive foretak innenfor mineralindustrien.

Størst er The Quartz Corp på Drag som prosesserer ca 30 000 tonn kvartsmineral pr. år og omsetter for ca. 4-500 mill. kr. I tillegg har vi 2-3 mindre og mellomstore aktører innenfor pukk, grus og stein. Hamarøy og Tysfjord kommuner eier sammen med Nordland Fylkeskommune Kommunemineral AS som kan bli et fremtidig verktøy i arbeidet med å evt. utnytte mineralressurser i nye Hamarøy kommune.

Viktige mineralforekomster i nye Hamarøy kommune:

- Klebersteinsforekomstene i Linnajavri-området
- Boarta-1 (Talk)
- Håkonhals (Silika)
- Nedre Øyvollen/Øyvollen Ytre (Silika)
- Tennvatnet (Edelsteinmineraler)
- Ekra-Røssvika/Utåker-Skutvik (Monzonitt)

Særlig klebersteinsforekomstene i Linnajavri har en stor teoretisk økonomisk verdi. Leonard Nilsen & Sønner har konsesjon for området ut 2019, og det ble tatt boreprøver i området høsten 2018.

23. TRENDER INNENFOR MINERAL-SEKTOREN

Det globale markedet for mineraler er generelt relativt stabilt og økende. Noen nisjer har sterk etterspørsel: sjeldne jordmineraler, nedstrøms glassprodukter m.m. Behovet for mineraler er særlig økende ifm. «det grønne skiftet» og global elektrifisering av transportsektoren, samt fornybar energi.

Både EU, Norge, Nordland fylkeskommune og Salten regionråd har ambisiøse mineralstrategier som alle starter med ønsker om mer kartlegging, og mindre avhengighet av eksterne kilder for mineraler. Lokalt er det lokale og regionale markedet for pukk, grus og stein stabilt.

En merkbar trend er økende motstand mot mineralutvinning på bakgrunn av miljøkonsekvenser ved utvinning.

24. HOVEDUTFORDRINGER FOR MINERAL-SEKTOREN I NYE HAMARØY KOMMUNE

Det er fire hovedutfordringer som karakteriserer all mineralutvinning og produksjon:

- Utvinning og produksjon må være ekstremt langsiktig på grunn av høy investeringskost.
- Mineralmarkedet er generelt ekstremt syklisk. Mest synlig innenfor eksempelvis jern, aluminium og gull.
- Mineralindustrien har ekstremt høy risiko på grunn av de to forrige punktene
- Konkurransen foregår på et globalt marked. Norsk mineralproduksjon konkurrerer direkte med Kina og Kongo som eksempler.

På den andre siden har Norge og nye Hamarøy konkurransefordeler i tilgang på relativt sett rimelig fornybar kraft, samt stabile rammebetingelser.

Lokalt er det en utfordring at næringen trenger oppdaterte arealplaner som planlegger for mineralnæringens behov.

25. ANBEFALINGER

- Revidere Kommunemineral AS sin rolle i videreutvikling av mineralressurser i nye Hamarøy kommune.
- Synliggjøre og tilrettelegge for mineralutvinning og brytning av pukk, grus og stein i fremtidig arealplan for nye Hamarøy kommune.
- Bidra til at infrastruktur (strøm, vann, havn, samferdsel) bygger opp under videreutvikling av mineralindustri i nye Hamarøy.
- Arbeide for utvikling av leverandørindustri og knoppskyting rundt eksisterende aktører i mineralindustrien.
- Jobbe for tett og åpent samarbeid med samiske interesser rundt mineralpolitikken

Potensiale-notat reiseliv og kulturnæring

26. BAKGRUNN

Fellesnemnda for nye Hamarøy vedtok 10.12.2018 mandat for arbeidsgruppe næring for å utarbeide et grunnlag for videreutvikling av næringspolitikken i nye Hamarøy kommune.

En del av mandatet var å utforme korte såkalte potensiale-notat for utvalgte sektorer. Dette for å vise frem mulighetene for nye Hamarøy innenfor disse sektorene. Dette er notatet for reiseliv- og kulturnæringssektoren.

Medforfattere av notatet har vært:

- Tor Asgeir Johansen. Ordfører Tysfjord kommune.
- Jan-Folke Sandnes. Ordfører Hamarøy kommune.
- Lars Filip Paulsen. Nærings sjef Tysfjord kommune.
- Hilde Irene Fredheim. Nærings sjef Hamarøy kommune.
- Andreas Sørgård Olsen. The Quartz Corp.
- Bente Melby Ness. Selvst. næringsdrivende.
- Nordis Seel Tennes, Hamsunsenteret
- Stig Amundsen. Nordlaks Smolt.
- Per Elling Braseth-Ellingsen. Prosjektmedarbeider næringsutvikling, nye Hamarøy kommune.

Notatet ble gjennomgått av arbeidsgruppe næring 20.03.2019

27. DAGENS STATUS FOR REISELIV- OG KULTURNÆRINGSSEKTOREN I NYE HAMARØY KOMMUNE

Som turist i nye Hamarøy kan man få med seg et bredt spekter av opplevelser innen litteratur, klatring, kunst, opplevelser til havs, fjellturer og samisk kultur. Tilbudene er pr. i dag ikke samlet, og området kan fremstå som ukjent for nye gjester/tilreisende.

Reiselivs- og kulturnæringen i nye Hamarøy består av et bredt og sammensatt spekter av små og mellomstore bedrifter. Totalt er det registrert 36 reiselivsforetak og 34 kulturnæringsforetak i nye Hamarøy, som samlet omsetter for cirka 50 mill. kr. (2017). Flertallet er deltids- eller sesongbedrifter.

Det er pr. i dag lite satsing på vinterturisme, helårsåpne anlegg og profesjonell heltids kulturnæring. Det er få overnattingssteder, kafeer og restauranter, og store avstander mellom de som finnes. Hovedtyngden er innen service. I dag fins det begrensede aktive kulturnæringsutøvere i kommunene. De aktive er hovedsakelig; galleriene på Tranøy, noen aktivt utøvende musikere, samt profilbedrift på Korsnes.

Trafikkskapere er Hamsunsenteret, Tranøy og Árran. Få bedrifter med opplevelsesprodukter. Det som finnes leveres hovedsakelig av Nordland Turselskap, Albmi Adventure og Lofoten Klatreskole, ingen av de fra nye Hamarøy.

Cermaq bygger nå visnings senter på Skutvik, knyttet til havbruk, trolig ferdigstilling våren 2020. Samarbeidsaktører er Hamsunsenteret og SALT.

Beliggenheten med E6 har tidligere sørget for en god strøm av turister til området i sommersesongen. Åpningen av Lofast i 2007, og nedbygging av fergetilbudet Skutvik-Svolvær gjør at det må jobbes aktivt for å sette regionen/kommunen tydeligere på kartet og igjen øke besøkstallene.

Destinasjonsselskapet Hamsuns rike ble avviklet i 2014/2015. Hamarøy kommune har i dag avtale med destinasjonsselskapet Visit Bodø, Tysfjord kommune har avtale med Visit Narvik. Hamarøy og Tysfjord kommuner har ikke egen turistinformasjon, denne gis via Visit Bodø/Narvik, samt servicetorgene i kommunene.

Det er etablert et bedriftsnettverk innenfor reiseliv med støtte fra Innovasjon Norge. Hamarøy har en ordning med Artist in residens (AIR). Her kan kunstnere, forfattere og andre som driver kreative næringer få et kortere eller lengre opphold her. Det legges til rette for samarbeid med Hamsunsenteret, galleriene, skolene og andre. Dette finnes i dag på bygdetunet i regi av Hamsunsenteret. Hamarøy kommune kan i noen tilfeller bidra med verkstedplass.

28. TRENDER INNENFOR REISELIV- OG KULTURNÆRINGSSEKTOREN

Det er opplevelser som driver verdiskapingen i dagens reiseliv. Opplevelsene utløser reiselyst og betalingsvilje, og det er opplevelsene som først og fremst utgjør et reisemåls attraktivitet.

Mens vi tidligere konkurrerte på å levere god service, er det blitt en selvfølge i dag. Nå konkurrerer vi på å levere de beste og mest unike kundeopplevelsene. Derfor er kompetanse på å lage gode opplevelser og forstå mekanismene bak, blitt så viktig. Endringene i det nye reiselivet påvirker i høyeste grad også markedsføringen. På grunn av individualiseringen og ikke minst teknologiutviklingen, er kundene blitt våre viktigste markedsførere. Det vi selv sier, er ikke lenger så viktig som de fortellingene som deles mellom kundene.

- **Kulturturisten:** turister og besøkende som i stor grad ønsker å **oppleve og lære** om for eksempel samisk kultur, krigshistorie eller Knut Hamsuns liv og forfatterskap. Disse kalles kulturturister. Det er i hovedsak norske turister som er på ferie i eget land og ønsker å bruke ferien til å lære noe nytt gjennom kulturopplevelser. Store muligheter for kulturnæringsbedrifter.
- **Opplevelser.** Folk på ferie ønsker ikke lenger bare å se, spise og sove. De vil oppleve ting, og kravene blir stadig større. De ønsker å få med seg opplevelser som skiller seg fra hverdagen, enten det er spektakulære naturopplevelser. De ønsker å gjøre det lokalbefolkningen gjør, ta en del av hverdagen på nye steder. De vil ikke bare "se", de vil "gjøre".
- **Bærekraft:** Miljøaspektet er for lengst også blitt viktig i reiselivsnæringen. Krav om grønt og bærekraftig er blitt mer og mer i fokus. Flere ønsker å reise kollektivt.
- **Samisk reiseliv:** Dette er «in», lære om det samiske, lavvo, «arran», reinkjøring, maten - potensiale i vår region.
- **Nordlysturisme/vinterturisme:** Tromsø har de siste årene løftet nordlysturismen til nye høyder og har for lengst etablert seg som et helårstilbud for turisme. Lofoten har også økende turisme på vinter og i skuldresesongen.
- **Matopplevelser:** Turister og besøkende ønsker lokal kvalitetsmat (i likhet med fastboende). Dette er med på å forsterke opplevelsen.

29. HOVEDUTFORDRINGER FOR REISELIV- OG KULTURNÆRINGSSEKTOREN I NYE HAMARØY KOMMUNE

- **Infrastruktur:** Det er utfordrende å komme seg til nye Hamarøy, store avstander til flyplass. Hurtigbåt eller ferge. Flere flyr inn, spesielt i skuldersesong, og det viktig med god tilgang på leiebiler. Det er få avganger på offentlig transport.
- **Generasjonsskifte i reiselivet:** Per dags dato er det flere aktører som enten har avvirket eller gir signaler om at de ønsker å avslutte virksomheten av forskjellige årsaker. Dette skaper usikkerhet og man mister sentrale samarbeidspartnere.
- **Manglende destinasjonsselskap:** Slik situasjonen er nå er ikke sektoren samlet rundt et felles destinasjonsselskap. Det er utfordrende å finne informasjon om hvilke tilbud vi har i kommunen og hva besøkende kan gjøre de ulike delene av året.
- **Helårsaktører:** Det er få aktører som driver hele året. Det skaper sårbarhet når det gjelder overnatting og bespisning i perioder utenfor sommersesong.
- **Overnatting:** Det er behov for flere overnattingsmuligheter i kommunen.
- **Visit Bodø og Salten:** -Salten Regionråd gikk i 2013/2014 inn for et felles destinasjonsselskap i Salten. Prosjektet skulle gjennomføres i regi av Visit Bodø, men foreløpig er man ikke kommet helt i mål. Dette er et stort geografisk område og Hamarøy som en av 10 kommuner bør bidra til denne utviklingen. Foreløpig er det ikke satt av ressurser til dette arbeidet, og da får man også lite igjen. Nye Hamarøy må formulere og kommunisere hva reiselivsnæringen og kulturnæringene i nye Hamarøy står for.

30. ANBEFALINGER

Reiseliv og kulturnæring er en viktig bidragsyter til opprettholdelse av bosetting, lokal verdiskaping og er næringer som skaper arbeidsplasser over hele landet, med betydelig skatteeffekt og integrering av arbeidstakere med ulik etnisk og sosial bakgrunn.

1 av 10 nye jobber i Norge er i dag i reiselivet. Ansatte i næringen bidrar i dag med omlag 20 milliarder kroner i samlet personskatt, arbeidsgiveravgift og trygdeavgift til kommunene i Norge

- **Destinasjonsselskap?** Vi trenger et destinasjonsselskap/en ressurs/et nav i nye Hamarøy. som bidrar til å samle, koordinere, organisere, og pakke opplevelser og sørge for synlighet hele året. Pakke og selge opplevelser som helårsvirksomhet. Aktørene i reiselivet er spredt over et stort geografisk område. De fleste er små og består ofte av én ildsjel. Det er derfor avgjørende å ha gode kanaler og en synlig arena hvor man kan dele informasjon og skape samarbeid. Dette er også viktig for å jobbe med kompetanseheving i sektoren. Vi må være tilgjengelig hele året.
- **Visit Bodø og Salten:** Det er viktig å være en del av et større destinasjonsselskap, men for å ikke bli en usynlig aktør i det store bildet, er det avgjørende å bygge opp Hamarøy som en egen destinasjon. For å få gevinst av satsningen må vi levere produkter og nettverk inn i destinasjonsselskapet og være en synlig og tilgjengelig samarbeidspartner. Dette skjer i samarbeid mellom nye Hamarøy kommune, Visit Bodø/Narvik, Næringsforeningen i nye Hamarøy og Nord-norsk reiseliv.
- **Infrastruktur:** Det må jobbes aktivt for å beholde og utvikle hurtigbåttilbudet og fergesambandet Skutvik-Svolvær, det skaffer oss gjester fra Lofoten.

- «Profesjonalisering» av kulturnæringer: kommunen bør bidra til å synliggjøre hva som skal til for å lykkes som profesjonell helårs kulturnæringsaktør.
- Stedsutvikling: Nye Hamarøy kommune skal være en attraktiv kommune å slå seg ned i for folk som ønsker å etablere seg innenfor sektoren. Derfor må kommunen være med på å markedsføre nye Hamarøy med alt den har å tilby.
- Gründersatsning: Vi trenger flere gründere. Kommunen må ha gode økonomiske støtteordninger og tilby et apparat for de som ønsker å etablere seg.
- Rammebetingelser: Lage en ny arealplan for kommunen.
- Bedriftene: Målrettet markedsføring gjennom etablerte kanaler
- Kommunen: Tilrettelegging for stedsutvikling i forbindelse med lag og foreninger, frivillighet. Jobbe for god og forutsigbar infrastruktur, dvs. mobil, internett, buss, båt, ferge. Rask saksbehandling og oppdatert planverktøy.

Potensiale-notat samiske næringer

31. BAKGRUNN

Fellesnemnda for nye Hamarøy vedtok 10.12.2018 mandat for arbeidsgruppe næring for å utarbeide et grunnlag for videreutvikling av næringspolitikken i nye Hamarøy kommune.

En del av mandatet var å utforme korte såkalte potensiale-notat for utvalgte sektorer. Dette for å vise frem mulighetene for nye Hamarøy innenfor disse sektorene. Dette er notatet for samiske næringer.

Medforfattere av notatet har vært:

- Tor Asgeir Johansen. Ordfører Tysfjord kommune.
- Jan-Folke Sandnes. Ordfører Hamarøy kommune.
- Lars Filip Paulsen. Næringssjef Tysfjord kommune.
- Hilde Irene Fredheim. Næringssjef Hamarøy kommune.
- Andreas Sørgård Olsen. The Quartz Corp.
- Bente Melby Ness. Selvst. næringsdrivende.
- Anna Kuoljok, Njunjes.
- Andrine Øvervoll Eivik, Stall Eivik
- Stig Amundsen. Nordlaks Smolt.
- Per Elling Braseth-Ellingsen. Prosjektmedarbeider næringsutvikling, nye Hamarøy kommune.

Notatet ble gjennomgått av arbeidsgruppe næring 20.03.2019

32. DAGENS STATUS FOR SAMISKE NÆRINGER I NYE HAMARØY KOMMUNE

Samiske næringer er i denne sammenhengen definert som samisk reiseliv, samiske kulturnæringer (ink. Duodje) og reindrift.

Per nå har kommunen fire foretak som kan sies å høre til under Samisk reiseliv; Sámi Safari Camp, Anita S. Nergård Mássøra, Árran lulesamisk senter og Stall Eivik-Dyreferie Sujtto.

Innenfor kulturnæringer har nye Hamarøy et aktivt Duodje-miljø rundt Árran og Tysfjord ASVO, noen Duodje enkeltpersonsforetak, samt en del deltids samiske kulturnæringsaktører.

Innenfor reindrift har vi to aktører: Per Labba og Hugo Kalstad.

33. TRENDER INNENFOR SAMISKE NÆRINGER

Overordnet er det et stort utappet potensial innenfor samisk kultur, levesett og reiseliv. På samme måte som innenfor resten av reiselivet og kulturnæringene i nye Hamarøy er det for få tilbud, og de tilbudene som finnes er ikke synlige nok. Den lulesamiske kulturen er unik for vårt område, og bør få en fremtredende plass i hvordan vi snakker om og markedsfører kommunen vår.

Samisk reiseliv

Fra serviceøkonomi til opplevelsesøkonomi

Det er opplevelser som driver verdiskapingen i dagens reiseliv. Opplevelsene utløser reiselyst og betalingsvilje, og det er opplevelsene som først og fremst utgjør et reisemåls attraktivitet. Mens vi tidligere konkurrerte på å levere god service, er det blitt en selvfølge i dag. Nå konkurrerer vi på å levere de beste og mest unike kundeopplevelsene.

Fra produktfokus til kundefokus

Det er naturlig at vi er opptatt av våre egne produkter, vårt eget reisemål og våre egne fortellinger. Men i det nye reiselivet står faktisk konkurransen om å klare å sette kunden i sentrum i alle sammenhenger. Det høres enkelt ut, men i praksis viser det seg at vi sliter med å se oss selv fra kundens ståsted. Dette er kanskje den største og viktigste endringen vi står overfor; å bli lidenskapelig opptatt av kundene vi skal levere verdier til og å være i stand til å samskape minneverdige opplevelser med hver enkelt gjest.

Å være kundeorientert handler i praksis om å kunne levere optimale kundeopplevelser til hver enkelt kunde, eller kundetype. For å muliggjøre det, må vi også *forstå* de ulike kundetyperne vi henvender oss til eller får på besøk. Hva er deres motivasjon? Deres behov og drømmer? Reiser de sammen med noen som påvirker behov og ønsker? Og hva er deres egentlige motiv for å reise på ferie?

Når kundeopplevelsen blir den sentrale konkurransefaktoren, er det ikke nok å spørre hvilket problem vi kan løse for kundene. Vi må først og fremst spørre hvordan vi ønsker at kundene våre skal føle seg.

Fra mer til bedre

Noe er i ferd med å endre seg. Vi blir ikke lenger så imponert av overflod og for mye av det gode. Vi vil ha livet i passe porsjoner, balanse og kvalitet er blitt viktigere enn kvantitet. Vill vekst uten tanke på natur og lokalmiljø, er ikke lenger noe mange reisende ønsker å være med på. Sånn sett handler bærekraft også om **kvalitet**. Samtidig endrer også selve kvalitetsbegrepet seg. Balanse, etikk og mening er i ferd med å bli viktige elementer i kvalitetsoppfattelsen.

Mye tyder på at denne tenkningen vil spre seg og forsterke seg i årene som kommer. Folk forstår at vi må sette begrensninger, og de fleste ønsker også å bidra til en bærekraftig utvikling. Stadig flere velger da også å betale mer for ferieopplevelsene sine for å få kvalitet og for å slippe bismaken masseturisme eller ikke-bærekraftig turisme gir. Pris er altså ikke lenger den viktigste konkurransefaktoren i alle segmenter.

Fra marketing til management

Endringene i det nye reiselivet påvirker i høyeste grad også markedsføringen. På grunn av individualiseringen og ikke minst teknologiutviklingen, er kundene blitt våre viktigste markedsførere. Det vi selv sier, er ikke lenger så viktig som de fortellingene som deles mellom kundene selv. Overgangen fra markedsføring til ledelse og koordinering (management), betyr at vi må tilrettelegge for deling av gode historier og bra kundeprat på sosiale medier.

Samiske kulturnæringer

Duodje har lange tradisjoner som brukskunst innenfor den samiske befolkningen. Det finnes per i dag liten eller ingen «kommersiell kultur» rundt produksjon og salg av Duodje. Til å være unike håndlagede objekter av høy kvalitet, får Duodje overraskende lite oppmerksomhet fra folk utenfor de samiske miljøene. Dette betyr at det er, om det er aktører som ønsker dette, store muligheter for å skape bærekraftige

kulturnæringsbedrifter basert på Duodje, som ikke går på akkord med samisk kultur og levesett. Dette gjelder selvsagt ikke kun for Duodje. Samisk kultur, musikk, kunst og formidling har et stort potensial i nye Hamarøy.

Reindrift

Det har ikke lyktes arbeidsgruppen å komme i kontakt med de to aktørene som driver i den nye kommunen. Men basert på erfaringene fra Finnmark Rein og Saltfjellet Rein, er det et stort lokalt potensial i markedsføring og videreføring av reinkjøtt og andre reinprodukter. Dette i tillegg til det unike lulesamisk reindriftskultur representerer.

34. HOVEDUTFORDRINGER FOR SAMISKE NÆRINGER I NYE HAMARØY KOMMUNE

På samme måte som reiselivet for øvrig er samisk reiseliv avhengig av god infrastruktur, kommunikasjon og markedsføring.

I tillegg har samisk reiseliv en særskilt utfordring i hvordan tilby gode og flere opplevelser, uten at det går på akkord med lokal kultur, natur og miljø. Reiselivsbedrifter som kan ta imot små grupper for kvalitetssikrede opplevelser som er bærekraftig for miljø og samfunn, er noe som markedet etterspør mer og mer.

Innenfor kulturnæring og Duodje må det legges til rette for at aktører som ønsker å jobbe kommersielt med dette, støttes opp og frem. Men her også er balansegangen mellom salg og kultur en særskilt utfordring.

Innenfor reindriften må arealer for beite, flytting og slakting bevares - og det må kommuniseres tydeligere mot befolkningen hvor som brukes til hva, når. I tillegg må det legges til rette for aktører som ønsker å satse på videreføring av reinprodukter, og reinsdyr som kulturnæring.

35. ANBEFALINGER

- I en evt. destinasjonsstrategi for nye Hamarøy må det lulesamiske vises tydelig frem
- Det må legges til rette for nyttig samarbeid mellom det samiske reiselivet og resten av den nye kommunens reiseliv
- Det bør sees på konkrete prosjekter for å synliggjøre Duodje-kulturen og produktene
- Den nye kommunen å samarbeide tettere med Sametinget og andre institusjoner for å fremme samisk kultur, levesett og næringsliv.

Fremtidig organisering av næringsarbeidet i nye Hamarøy kommune

36. BAKGRUNN

Fellesnemnda for nye Hamarøy vedtok 10.12.2018 mandat for arbeidsgruppe næring for å utarbeide et grunnlag for videreutvikling av næringspolitikken i nye Hamarøy kommune.

En del av mandatet var å utforme et forslag til fremtidig organisering av næringsarbeidet i nye Hamarøy.

Medforfattere av notatet har vært:

- Tor Asgeir Johansen. Ordfører Tysfjord kommune.
- Jan-Folke Sandnes. Ordfører Hamarøy kommune.
- Lars Filip Paulsen. Næringssjef Tysfjord kommune.
- Hilde Irene Fredheim. Næringssjef Hamarøy kommune.
- Andreas Sørgård Olsen. The Quartz Corp.
- Bente Melby Ness. Selvst. næringsdrivende.
- Stig Amundsen. Nordlaks Smolt.
- Per Elling Braseth-Ellingsen. Prosjektmedarbeider næringsutvikling, nye Hamarøy kommune.

Notatet ble gjennomgått av arbeidsgruppe næring 29.04.2019

37. SAMMENDRAG

Arbeidsgruppe næring anbefaler å gå fra en kombinert hel stilling i gamle Hamarøy og Tysfjord kommuner til to hele stillinger i nye Hamarøy kommune. Dette er slik vi ser det eneste mulighet hvis kommunen skal ha ambisjoner om noe mer enn forvaltning innenfor næringsarbeidet i den nye kommunen. Noe som næringslivet har sterkt etterspurt. Gruppen ser ikke at det er nødvendig med egen næringssjef i den nye samfunnsseksjonen i den nye kommunen, men at rollen som hhv. forvalter og samfunnsutvikler deles på to personer. Gruppen stiller seg for øvrig positiv til å samle flere fagmiljøer i en samfunnsseksjon.

Gruppen anbefaler å fortsatt kjøpe tjenester innenfor landbruksforvaltning fra Steigen kommune. Men vi mener samtidig at det bør finnes lokal kompetanse i samfunnsseksjonen innenfor landbruk og skogbruk. Dette for å kunne delta og initiere lokale prosjekter innenfor disse fagfeltene.

Arbeidsgruppen foreslår en egen evaluering av medlemskap i Visit Bodø/Narvik som vurderer hva nye Hamarøy trenger innenfor reiseliv - og hvorvidt destinasjonsselskapene kan løse våre behov.

Til slutt foreslår gruppen å etablere et eget dedikert næringsfond for den nye kommunen, som er separat fra kulturfondet. Vi anbefaler også å revidere vedtektene til kraftfondet.

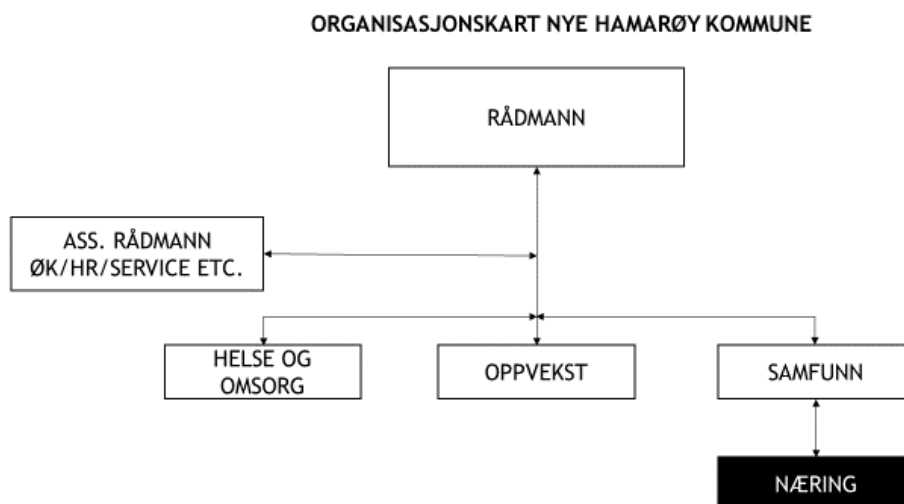
På kort sikt er den viktigste forvaltningsoppgaven til næringsseksjonen i den nye kommunen å starte arbeidet med strategisk næringsplan for kommunen. I tillegg må situasjonen rundt både kraftfond og næringsfond avklares så raskt som mulig.

Uavhengig av prosessen rundt strategisk næringsplan bør den nye næringsseksjonen ha en klar og tydelig handlingsplan for 2020, som både innebærer forvaltningsoppgaver og samfunnsutvikling. Et naturlig første prosjekt kan være å få etablert «Lev i Hamarøy» som kommunikasjons- og markedsføringsplattform for den nye kommunen.

På lengre sikt, når seksjonen har fått på plass grunnmuren til å drive næringsarbeid, kan det vurderes om en satsing på et eget næringselskap er formålstjenlig.

38. FREMTIDIG FORMELL ORGANISERING OG ANSVARSOMRÅDER

38.1. Organisasjonskart nye Hamarøy kommune

38.2. Fremtidige Nøkkeltall

	Nye Hamarøy	Note
Antall årsverk	2-3	En stilling dedikert til forvaltning, en stilling dedikert til samfunnsutvikling pluss en fra Trainee Salten
Budsjett drift	Ca. 2 - 3 mill.	Drift av næringsseksjonen
Budsjett landbruksforvaltning	Ca. 700` - 1 mill.	Kjøp av tjenester
Søkbare tilskudd	1 mill.	Eget dedikert søkbart næringsfond med finansiering fra kraftfond

Saldo kraftfond	Avhengig av endelig oppgjør mellom kommunene	
------------------------	--	--

38.3. Fremtidige Ansvarsområder

Overordnet:

- Bidra positivt til utvikling av eksisterende næringsliv, og etablering av nye bedrifter og arbeidsplasser i nye Hamarøy kommune.

Forvaltningsrollen:

- Ansvarlig for etablering og gjennomføring av strategisk næringsplan for nye Hamarøy
- Forvaltning av næringsfond
- Landbruks- og skogbruksforvaltning (jordloven)
- Forvaltning av viltloven
- Kontaktpunkt og deltaker mot eksterne partnere på næringsutvikling: nabokommuner, fylkeskommune, Innovasjon Norge, Sametinget m.m.

Samfunnsutviklingsrollen:

- Veiledning og rådgiving til gründere og næringsliv
- Samarbeid og dialog med bedrifter, næringsforeningen og andre partnere
- Initiere og delta i næringsrelaterte samfunnsprosjekt
- Bidra til næringsrelatert utvikling innenfor landbruk
- Bidra til næringsrelatert utvikling innenfor fiskeri og havbruk
- Bidra til næringsrelatert utvikling innenfor mineraler
- Bidra til oppfølging av bedrifter med alkohol- og serveringsbevilgning
- Arbeide for bedre samferdsel og infrastruktur i nye Hamarøy kommune
- Arbeide med strategisk samferdselsplan for nye Hamarøy
- Utvikling av den kommersielle siden av havnedriften
- Bidra til kommersiell utvikling av kommunens næringsareal og formålsbygg
- Bidra til utvikling av kompetansestrategi for nye Hamarøy kommune
- Bidra til stedsutvikling av bygdene i nye Hamarøy: boliger, attraktivitet, arbeidsplasser m.m.
- Markedsføre nye Hamarøy som et godt sted å besøke, etablere seg, arbeide og leve

39. FREMTIDIG INTERNT OG EKSTERNT SAMARBEID

Ved å legge næringsarbeidet til en bred samfunnsavdeling kan man løse noen av de utfordringene som har eksistert med manglende intern koordinering. For å få dette til bør det opprettes en overordnet stilling som samfunnsutvikler i seksjonen, som jobber på tvers av alle fagfelt.

I tillegg må næringsseksjonen jobbe for å øke bevisstheten på tvers innad i kommunen for næringslivets behov. Men samtidig må næringsarbeidet være tydelig og synlig utad i samarbeid med næringslivet for å være relevant og oppdatert.

39.1. Interne samarbeidspartnere

Samfunnsavdelingen:

29.04.2019

- Tett koordinering mellom plan/teknisk og næring på arealsaker (næring, bolig m.m.), samferdsel, infrastruktur, havn, fiskeri, akvakultur og mineraler.
- Tett koordinering mellom kultur, frivillighet og næring på stedsutvikling, attraktivitet og markedsføring.

Landbruksforvaltningen:

- Landbruksforvaltningen vil ligge under næringsseksjonen.
- Forvaltning og saksbehandling knyttet til jordloven, skogbruksloven, konsesjon, fradeling, viltloven m.m. foreslås fortsatt kjøpt fra Steigen kommune.
- Nåværende trepartsavtale mellom Hamarøy, Tysfjord og Steigen kommuner må reforhandles.
- Estimert fremtidig kostnad: ca. 700 000 - 1 mill.

Stab/økonomi/service/IKT:

- Tett kontakt med servicekontoret ang. næringsrelaterte spørsmål og saksbehandling av skjenke- og serveringsbevilgninger.
- Tett kontakt med servicekontoret ang. kommunikasjon og markedsføring
- Koordinering med økonomi ang. innkjøpspolitiske spørsmål

NAV:

- Tett samarbeid om kompetansestrategi for nye Hamarøy
- Samarbeidspartner i næringsrelevante prosjekt

Vekstbedriftene:

- Tett samarbeid om kompetansestrategi for nye Hamarøy
- Samarbeidspartner i næringsrelevante prosjekt

Oppvekst:

- Bidra til et godt samarbeid mellom oppvekstsektoren og lokalt næringsliv
- Se sammen på muligheten for å få etablert Ungt Entreprenørskap/elevbedrift/utplassering
- Tett samarbeid om kompetansestrategi for nye Hamarøy

Helse- og omsorg:

- Bidragsyter til det næringsrelevante innenfor helse- og omsorg: innkjøp, samarbeid, velferdsteknologi o.l.
- Samarbeid om ruspolitisk handlingsplan

39.2. Eksterne samarbeidspartnere

Lokalt næringsliv:

- Tett samarbeid med næringsforeningen og enkeltbedrifter
- Samarbeid med lokale interesseforeninger, vel og frivillige organisasjoner

Salten næringsnettverk:

29.04.2019

- Nettverkssamlinger mellom næringsssjefer i Salten
- Kostnad er tidsbruk.
- Nye Hamarøy fortsetter i nettverket

Start opp Salten

- Tilbud om samlingsbasert kursing av gründere
- Kostnad er 10 000,- pr. år. pluss tidsbruk
- Nye Hamarøy fortsetter i Start Opp Salten

Visit Bodø/Salten/Narvik

- Markedsføring og kompetanseheving innenfor reiselivssektoren
- Kostnad Hamarøy: 125 000,- pr. år + timer brukt
- Kostnad Tysfjord: 150 000 pr. år. + timer brukt
- Det anbefales å legge frem egen sak på evaluering av medlemskap i Visit-systemet for Fellesnemnda

Salten Regionråd

- Regional aktør innenfor næringsutvikling

Nordland Fylkeskommune

- Fylkesregional forvalter innenfor næringsutvikling
- Tilskuddsmyndighet og samarbeidspartner på prosjekt
- Medfinansierer prosjekt «Ressurskartlegging Hamarøy» 2018-2022
- Medfinansierer prosjekt innlandsfiske
- Finansierer forprosjekt «Stedsutvikling Drag 2020-2024»

Departement: NHD og KMD

- Tett oppfølging av nasjonale initiativ og muligheter som kan utnyttes lokalt

Innovasjon Norge

- Nasjonalt/regionalt virkemiddelapparat for næringsutvikling

SIVA

- Nasjonalt/regionalt virkemiddelapparat for næringsutvikling

Futurum

- Narvik kommunes næringssselskap
- Brukt til noe saksbehandling for Tysfjord kommune
- Fortsatt bruk av Futurum avgjøres på et senere tidspunkt

Husbanken

- Partner for bolig- og stedsutvikling.

Fylkesmannen

- Finansieringskilde og partner særlig innenfor landbruk- og viltforvaltning

40. TILSKUDDSDORDNINGER OG FOND

For å få måle og få bedre effekt av tilskuddordninger og fond, foreslår arbeidsgruppen å spisse bruken av fond ment til næringsutvikling. Dette innebærer etablering av dedikert næringsfond, samt revidering av vedtekter for kraftfond.

40.1. Nye Hamarøy kommune

Forslag til nytt Hamarøy Næringsfond:

- Søkbart for etablerte private foretak eller foretak under etablering i nye Hamarøy kommune.
- Formål: «Bidra positivt til utvikling av eksisterende næringsliv, og etablering av nye bedrifter og arbeidsplasser i nye Hamarøy kommune.
- 1 mill. i forvaltningskapital pr. år.
- Ubrukt forvaltningskapital kan overføres til neste års kapital.
- Tilføres midler fra overordnet kraftfond.
- Maksgrense 300 000,- pr. søknad. To søknadsfrister pr. år.
- Det anbefales at formannskapet delegeres vedtaksmyndighet fra kommunestyret.
- Følge regelverk om statsstøtte.
- Egne vedtekter må utformes.
- Mottakere av midler skal følges opp over tid. Data skal samles for å måle effekt.
- Digital søknadsprosess

Kraftfond:

- Reviderte kraftfond etter etableringen av nye Hamarøy vil tilføres årlig midler fra ulike konsesjonsavgifter ifm. kraftproduksjon i kommunen i størrelsesorden ca. 5 mill pr. år.
- Vedtekter for kraftfondene anbefales revidert.
- Det anbefales at formannskapet fortsatt delegeres vedtaksmyndighet fra kommunestyret inntil. kr. 500 000,-
- Det anbefales at alle kommunale driftsutgifter fjernes fra bruken av kraftfond.
- Det anbefales at kommunale engangs grunnlagsinvesteringer knyttet til næring fortsatt kan finansieres over kraftfond.
- Det bør vurderes om kraftfondet ikke skal benyttes til avtalefestede driftstilskudd over flere år.
- Det bør vurderes om det skal åpnes opp for eksterne søknader til kraftfondet når summer overstiger grensene som blir satt for dedikert næringsfond (300 000,-).
- Formålet for kraftfondene bør følge målene for kommunens næringsplan
- Det bør etableres et separat kulturfond finansiert av kraftfondet
- Det bør vurderes om formannskap, administrasjonen eller ordfører får et eget disposisjonsfond til bruk på søknader om mindre tiltak.

ÅDÅ
Hábmera
SUOHKAN
NYE
Hamarøy
KOMMUNE

10.2.4 – PLAN FOR NÆRING